

صوبائی اسمبلی خبر پختو نخوا

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چینہ برپشاور میں بروز جمعۃ المبارک مورخہ 18 جنوری 2013ء بطابق 5
ربيع الاول 1434ھجری بعد از دو پر چار بجکر پانچ منٹ پر منعقد ہوا۔
جناب ڈپٹی سپیکر، خوشدل خان ایڈوکیٹ مسند صدارت پر مت肯 ہوئے۔

تلادت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ۔ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ۔
وَأَعُصِّرُ إِنَّ الْإِنْسَنَ لَفِي حُسْنٍ إِلَّا أَلَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ
وَتَوَاصَوْا بِالصَّابِرِ۔ صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ۔

(ترجمہ): عصر کی قسم۔ کہ انسان نقصان میں ہے۔ مگر وہ لوگ جو ایمان لائے اور نیک عمل کرتے رہے اور آپس میں حق (بات) کی تلقین اور صبر کی تاکید کرتے رہے۔ و آخر الدعوانا ان الحمد لله رب العالمين۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جزاً کم اللہ میں اپنی طرف سے، معزز ارکین کی طرف سے جناب بابر علی خان کے انتخاب پر، ان کی کامیابی پر مبارکباد پیش کرتا ہوں۔ (تالیاں) ان سے درخواست کی جاتی ہے کہ وہ اپنی سیٹ کے سامنے کھڑے ہو کر حلف لے لیں۔ مسٹر بابر علی خان پیغیز۔ (اس مرحلہ پر جناب بابر علی خان، نو منتخب رکن اسمبلی نے حلف اٹھایا) (حلف نامہ ضمیمہ میں ملاحظہ کریں)

Mr. Deputy Speaker: Now, I request the honourable Member to sign in the roll of Members, placed on the table of Secretary, Provincial Assembly. Mr. Babar Ali, please.

(اس مرحلہ پر معزز رکن نے حاضری رجسٹر پر دستخط شعبت کئے)

نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات

Mr. Deputy Speaker: Now ‘Question’s Hour’: Janab Naseer Muhammad Maidadkhel Sahib, please Question number?

Mr. Naseer Muhammad Maidadkhel: 90, Sir.

Mr. Deputy Speaker: Any supplementary question, please.

جناب نصیر محمد میداد خیل: جناب سپیکر، جو جواب دیا گیا ہے، وہ صحیح نہیں ہے لیکن جناب سپیکر، ہمارے محترم بشیر احمد بلور صاحب کی شہادت کی وجہ سے میں اپنے سوال پر زور نہیں دیتا اور اپنا سوال واپس لیتا ہوں سر۔

Mr. Deputy Speaker: Mufti Said Janan Sahib, the honourable Member, please Question number?

مفتش سید جنان: بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ 124 نمبر دے جی۔

Mr. Deputy Speaker: Any supplementary question?

مفتش سید جنان: دا دیکبندی جی خبره دا ده چې دا کوم پلونه جوړ شوی دی، دا تقریباً یو پل باندی پنځوس لکھه کم و بیش روپی راغلی دی جی خودا سره د جوړیدلو تقریباً درې میاشتې په دیکبندی نه وې تیرې چې دا پلونه بیا خائې په خائې باندی، درې پلونه ماته بذات خود معلوم دی، کوتکی سره، کچه پښه سره د هوتل نه دې پله درې پلونه مطلب دا دے بیا خائې په خائې هغې کبندی کریکونه شوی دی او بیا خراب شوی دی۔ دوئی موښو ته وائی چې مطلب د دې هیڅ خه نه دی شوی: "جن تعیراتی

خراپیوں کا ذکر کیا گیا ہے، ان کا پل کے مرکزی ڈھانچے سے کوئی تعلق نہیں ہے۔" دا جی بالکل مطلب دا دے په کوم خائی کبپی اخري حصه ئے ده، د هفپی نه دوه درپی ميپره مينچ کبپی مطلب دا دے خائی په خائی دغه شوی دی خوزہ جی دا گزارش کوم، يو دا نه، دپی صوبپی کبپی به دير ممبران داسپی وي، پرون نه بله ورخ جی دا ابراهيم زئی سره يو روہ دے، هغه روہ نه ئے لا رولرپی نه دی ورپی، هغه روہ مطلب دا دے بیا ونیدلو او اوس ئے بیا مرمت کپری، نو زما به دا گزارش وي ستاسو په وساطت باندپی صوبائی مشرانو ته او دغه محکمو ته چپی خدائے دپاره، مطلب دا دے دا پیسپی تول خلق گتی خو پیسو سره لپہ گزارہ کوئی، دا زمونپر ملک دے، لپا ایمانداری سره کار کوئی۔ دپی سره زدہ دا کوئی سچن واپس اخلم۔

Mr. Deputy Speaker: Thank you very much. Next Question, Mufti Said Janan Sahib, the honourable Member, please. Question number?

* 125 - مفتی سید حنان: کیا ذریعہ آبتوشی از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے:

(الف) صوبے کے مختلف اضلاع میں پانی کی سکیمیں شروع کی گئی ہیں جن پر حکومت کی کثیر رقم خرچ ہونے کے باوجود بھی کئی سکیمیں کلی یا جزوی طور پر ناکارہ ہیں؛
 (ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو مذکورہ سکیمیں کی تفصیل ضلع وائز فراہم کی جائے۔ نیز ہر سکیم پر خرچ شدہ رقم کی تفصیل فراہم کی جائے اور سکیم ناکارہ ہونے کی وجہات بھی بتائی جائیں؟

جناب امیر حیدر خان (وزیر اعلیٰ) (جوہ سینیٹر وزیر (منصوبہ بندی) نے پڑھا): (الف) صوبے میں حکمہ آبتوشی کی تمام سکیمیں صحیح طور پر چل رہی ہیں اور عوام کو صاف پانی کی ترسیل احسن طریقے سے جاری ہے۔ صرف ضلع پشاور اور سینگوکی پچھے سکیمیں تکمیلی بنیادوں کی وجہ سے مکمل یا جزوی طور پر ناکارہ ہو چکی ہیں جن کی تفصیل درج ذیل ہے:

واٹر سپلائی سکیم شیخان لنڈی اریاں ضلع پشاور: مبلغ 36 لاکھ 64 ہزار روپے کی لگت سے مئی 2008ء میں کمل کی گئی۔ ٹیوب ویل کی تنصیب کے بعد بجلی کی عدم دستیابی کی وجہ سے سکیم مئی 2010ء تک بند پڑی رہی۔ جو نبی پیسکو نے ٹرانسفار مرہ میا کیا ٹیوب ویل کو چلا یا گیا لیکن ٹیوب ویل صحیح کام نہیں کر رہا تھا اور اس سے مٹی اور ریت برآمد ہو رہی تھی۔ اس سلسلے میں حکمانہ انکوائری بھی کی جا چکی ہے، انکوائری آفیسر کی سفارشات پر عمل در

آمد نہیں ہو سکا کیونکہ متعلقہ آفیشلز اس دوران پیرانہ سالی کی عمر پر ریٹائر ہو چکے ہیں۔ بہر حال محکمہ ہڈا ٹیوب ویل کو ٹھیک کرنے کیلئے کوشش کر رہا ہے اور عنقریب ضروری مرمتی کام کر کے سکیم کو چالو کر دیا جائے گا۔ واٹر سپلائی سکیم تہکال بالا: ٹیوب ویل مارچ 2009 سے مئی 2011 تک صحیح طور پر کام کر رہا تھا۔ ٹیوب ویل ہذا سے اچانک ریت بر آمد ہونا شروع ہو گئی جس کی وجہ سے فلٹر ٹوٹ گیا اور سکیم ہڈا بند کرنا پڑی۔ عنقریب سکیم کی مرمت کا کام کرو اکر جلد ہی چالو کر دی جائے گی۔

اس طرح ضلع ہنگو میں پانچ عدد سکیموں پر تقریباً 53.572 ملین روپے لაگت آئی ہے۔ یہ سکیمیں مکمل یا جزوی طور پر ناکارہ ہو چکی ہیں جن کی تفصیل درج ذیل ہے:

واٹر سپلائی سکیم دلن گندیری: مبلغ 22.700 ملین کی لاجت سے مکمل کی گئی تھی۔ سکیم بھلی کی عدم دستیابی اور انتہائی کم دلوٹیج اور بوستنگ سٹیشن پر ٹرانسفر مرنہ ہونے اور پائپ چوری ہونے کی وجہ سے بند پڑی ہے۔ اس سکیم کو عنقریب کسی بھی ترقیاتی پروگرام میں شامل کر کے جلدی چالو کرنے کی کوشش کی جائے گی۔

واٹر سپلائی سکیم تورہ وڑی: مبلغ ایک کروڑ 25 ہزار کی لاجت سے جون 2011 میں مکمل کی گئی تھی۔ سکیم کا کچھ کام جس میں گیری اور پائپ شامل ہیں، امن عامہ کی خراب حالت کی وجہ سے کام بند تھا۔ اب ٹھیکیدار نے کام شروع کر دیا ہے اور اس سکیم کو جلد ہی مکمل کر دیا جائے گا۔

ضلع ہنگو میں مندرجہ ذیل سکیموں کیلئے واپڈا کو مبلغ 4/2112594 روپے ادا کئے جا چکے ہیں۔ یہ سکیمیں پیسکو کی جانب سے بھلی کی فراہمی کے بعد چالو کر دی جائیں گی۔

واٹر سپلائی سکیم جندی در سمند واٹر سپلائی سکیم کربو غد 2 واٹر سپلائی سکیم چپری کربو غد 1

چیک نمبر 0293939 چیک نمبر 0293939 چیک نمبر 0293939

تاریخ: 31-10-2012 تاریخ: 31-10-2012 تاریخ: 31-10-2012

مفتش سید حنان: دا خو جی 125 نمبر سوال دے خو دا بیخی ما ته اوں په دې ساعت ملاو شو۔

Mr. Deputy Speaker: You are not-----

مفتش سید حنان: دا خو جی که لڳ غوندې هغه وساتئ، که پینڈنگ وساتئ چې بلہ ورخ راشی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سپلیمنٹری جی، پلیز۔

حافظ اختر علی: جناب سپیکر صاحب، دوئی دی جواب کتبی لیکلی دی چې صرف ضلع پشاور اور ہنگو کی پچھے سکیمیں تکمیلی بنیادوں ۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: حافظ اختر علی صاحب!

حافظ اختر علی: دوئی وائی چې صرف ضلع پشاور او ضلع ہنگو کتبی داسپی شتہ چې په تکنیکی بنیادونو باندی هغه سکیمونه چې کوم دی، هغه مکمل یا جزوی طور باندی پاتې شوی دی، حالانکه مردان کتبی هم هغه پوزیشن او صورتحال شتہ، مونږ باقاعدہ هغه Mention کولیے شو، نو زه متعلقہ منسٹر صاحب نه به دا تپوس کوم چې دا نور اضلاع دوئی ولې نه دی یاد کړی، په دیکتبی خه حکمت دے؟ حالانکه هر څائې کتبی خود غه شان نامکمل سکیمونه په درجنونو باندی پراته دی او خلقو ته د څښکلو د او بو ډیر تکلیف دے۔

مفتشی سید جانان: دا جی خبره هغه شوه، زه به او س خپل دغه کوم ورباندی۔ دا خبره خو دی ملګری وکړه حافظ صاحب، زه به او س خپله دغه وکړم۔

جناب ڈپٹی سپیکر: خبره کول غواړی؟

مفتشی سید جانان: او جی، او او۔

جناب ڈپٹی سپیکر: بنه مفتشی جانان صاحب۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: دوئی پسپی بیا۔

مفتشی سید جانان: سر جی، دا وايم کنه چې زما یو کال اتینشن، دا توجه دلاؤ نو پس 860 نمبر هغه جی راروان دے، زه جی دغه ځایونو کتبی چې کوم ذکر شوے دے زما حلقة کتبی جی خه سکیمونه خو داسپی دی چې هغه مکمل طریقې باندی ناکامه دی او یو سکیم واهر سپلائی سکیم کربوغه نمبر 1، دا جی تقریباً دا د سن 2009 او 2010

د سه که 2008-2009 ای سه ډی پی کښې د سه، د دې یو د اسې تهیکیدار ته تهیکه ورکړې شوې ده چې هغه پائې لائن جوړ کړے د سه او مطلب دا د سه مشين والا لا تراوشه پورې چې په دې باندي کومې روپې لګيدلې دی، د هغې کلې یو کس ته او به نه دی ملاو شوی او بار بار مونږ د دوئی دفترو ته ورغلې یو، دوئی سره مو بار بار میتېنگ کړے د سه او جي دوئی مطلب دا د سه مونږ ته وائی چې بجلۍ والا ترانسفارمر نه لګوی، بجلۍ والا ترانسفارمر نه لګوی نو جي، اوس چالیس لاکھه دوئی وائی محکمې ولګولې، اوس دا خبره ده چې ترانسفارمر نه لګوی، چالیس لاکھه روپې ولګيدلې او مطلب دا د سه سکيم نه یو سېرے نه د سه مستفيد شوئے، نوزما به تاسو ته دا ګزارش وي چې په دې باندي یو خاص کميته جوړه کړئ څلې سربراهی کښې، مونږ ټول را او غواړئ چې د دغې مسئلي یو طرف ته حل را او خې جي.

جان ڈپی سپیکر: مستر ثاقب اللہ خان، پلیز۔

جان ثاقب اللہ خان چمکنی: سر زما په خیال کښې که دا ممبرانو صاحبانو ټولونه تاسو تپوس وکړو نو د دې جواب تهیک نه د سه جي۔ زما څلې حلقوی کښې جي شپږ د اسې سکیمونه دی چې هغه هم د اسې پراته دی جي، دوه کاله درې کاله وشو چې د هغې Completion شوئے د سه او ستارت شوی نه دی د واپدې د وجوې نه او نورنا کاره دی خو سر، دا تاسود دې (الف) کښې و ګورئ جي، جز (الف) کښې و اټر سپلائی سکیم شیخان لنډی ارباب، سر دوئی ليکي انکو ارې آفیسر کی سفارشات پر عملدرآمد نهیں ہو سکا ہے کیونکه متعلقہ آفیسلزاں دو ران پیرانہ سالی کی عمر پر ریٹائر ہو چکے ہیں، برحال حکمہ ہذا ٹیوب ویل کو ٹھیک کرنے کی کوشش کر رہا ہے۔ سر، دا محکمه چې کومه ده، دا خالی په افسرانو چلپېری که دا په یو نظام چلپېری؟ دا خو ډیره عجیبې خبره ده جي چې که سېرے ریپائز شو نو که هغه انکو ارې کوي، که هغه غلط کار وی دغه وبخنبلے شونو که دا په افسرانو، په سرو شخصی کسانو باندي چلپېری خو بیا خودا جواب درست د سه خو که نظام باندي چلپېری نو سر، زما سوال دا د سه چې هغه نظام کوم یو د سه، په هغې باندي د مونږ مونږ پوهه کړي۔ ډیره مهر بانی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: احمد بہادر خان۔

جناب احمد خان بہادر: تھینک یو، مستقر سپیکر۔ جناب والا، دی باندی ما ہم یو کوئسچن را وہی وو خہ مودہ مخکنپی جی، او هغه یائم سره متعلقہ منستیر صاحب مونبز ته یقین دھانی را کپی وہ چې ان شاء اللہ ستا دا مسئله به حل کوؤ۔ تقریباً پینځه کاله زمونبز وشو چې مونبزه ایم پی اسے گان شوی یو او گورنمنٹ مہربانی کپی ۵۵، دی وخت سره ئے مونبز له یو یو، دوہ دوہ، درې درې تیوب ویله را کپی دی خوزہ وايم چیر د افسوس خبره ده او چیر د افسوس مقام د سے چې په دی پینځه کالو کښپی مونبز خومره تیوب ویلې کپی دی، یو پکښپی هم چالونه د سے، یا خود اسپی شوپی ده جی چې هلتہ ټرانسفارمر نه د سے لکیدلے یا چې کوم هغې تیوب ویلې جورې کپی دی، هغه پریو تې دی بنکته، زه نه پوهیږم جناب والا، په دی باندی خود یو نیم کروړ روپو پورې په یو تیوب ویل باندی په بعضې خرج راخی، دا د دی نه خودا ده چې دا مونبز نه کوؤ بیا۔

Thank you very much , janab Speaker

جناب ڈپٹی سپیکر: عطیف الرحمن صاحب پلیز۔

جناب عطیف الرحمن: سپیکر صاحب، دی باندی دو نمبر کښپی دا لیکلی دی جی چې واڑ سپلائی سکیم تہکال بالا کا ٹیوب ویل 2009 سے مئی 2011 تک صحیح طور پر کام کر رہا تھا، ٹیوب ویل ہذا میں اچانک ریت برآمد ہونا شروع ہو گئی جس کی وجہ سے فلٹ ٹوٹ گیا ہے اور سکیم ہذا بند پڑی ہے۔ سپیکر صاحب، دغلتہ کښپی زمونبز دی علاقې چیرہ قیمتی زمکہ تشه پرته ده او هغه د دی دغه نه او بھ کیږی، د دی تیوب ویل نه او هغه د 2011 نه هغې ته دغه او بھ نشته، او بھ هلتہ ولا پرې دی، او بھ بند دی، هغه مشین خراب د سے نو دا تقریباً 12-2011 نه، تقریباً دوہ کالونه دا تیوب ویل بند د سے نو ترا او سه پورې دی محکمې د دغه تیوب ویل د پاره هیڅ نه، دی نه دا معلومیږی چې هیڅ، سخت د غفلت اظہار ئے کړے د سے، پکار دی چې د دوئ خلاف کارروائی وشی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو دی بارہ کښپی خه جواب ورکوئ؟ رحیم داد خان، پلیز۔

جناب رحیم داد خان {سینیئر وزیر (منصوبه بندی، ترقی و توائی)}: ډیره مهربانی جي، سپیکر صاحب۔ دا د مفتی جاناں صاحب کوئی چن وو، د توره و پری سکیم باندې، دې باندې کار شروع شوئے دیه جي او باقاعده واپدې ته پیسې جمع شوې دی۔ دې ډیپارتمنټ نه خپل کارروائی شوې ده خود واپها هغه سستیم تاسو ته پته ده چې خه حال دیه، خه دغه دیه، تاسو خومره Suffer کوي، نور خه دغه؟ خود ډیپارتمنټ د طرف نه خپله کارروائی پوره شوې ده جي۔ دا نورې دوئ خبرې وکړې، دا جي دا یو Universal truth دیه چې داوبو Shortage ډیر راغلے دیه، هغه دغه کښې هغه او به چې کوم دی ډیرې لاندې تلې دی نو په ډیرو خایونو کښې او س دا کوشش هم دیه چې دا نوی چې کوم کوهیان دی، دې نه موږ، وايو چې وشي او نوې کوهیان چې کوم کېږي نو دا ټول Suffer کېږي۔

مفتی سید جاناں: عجیه خبره ده چې-----

سینیئر وزیر (منصوبه بندی، ترقی و توائی): سپیکر صاحب، جنرل یو تکلیف شته، دغه شته او یو وجه د زړو کوهیانو دا وه چې دا ډیپارتمنټ یو وو، سی این ډبليو او پبلک هیلتھ، دا ډیپارتمنټ یو وو نو بیا په دیکښې هغه Division راغلے او ضرورت وو چې دا جدا جدا دغه وشي چې هغه ډیپارتمنټ جور شی نو په هغې باندې زموږ په علاقه باندې هم دا سې دی او خه کوهیان دا سې دی چې حافظ صاحب کومه خبره وکړله، دا هغه مخکښې نه فیدرل خه یو شے دا سې راغلے وو، Federally او Community based Through community based باندې هغه خیزونه چلیدل ګران وو اود هغې وصولی او 'دا او هغه' نو په هغې باندې دا Suffer شوی دی۔ بهر حال منستر صاحب شته دیه، خه کمې یا خه دا سې خه شے وی نو سیکرتیری صاحب هم ناست دی، نور متعلقه خلق هم ناست دی، خه Greivances یا خه شے چې وی نوان شاء اللہ تعالیٰ په دې وخت کښې د دوئ هغه تحفظات به چې کوم دیه هغه بل حل شی۔

جناب عطیف الرحمن: جناب سپیکر صاحب۔

مفتی سید جانان: سپیکر صاحب، داسې ده چې-----

جناب ڈپٹی سپیکر: جانان صاحب۔ مفتی جانان صاحب پلیز۔

مفتی سید جانان: دا جي دا سوال چې ما راوړے دے، دلته کښې غلام مجتبی صاحب مخامنځ ماته ناست دے، زه د دوئی دفتر ته اته پیرې ورغلے یم او ورته دا جولئی مې غورولې ده چې دا یو کروور، ایک کروور دس لاکھ روپئی یو سکیم دا دے، د تیس پینتیس لاکھ روپو بل سکیم دے، اخر اوس خه قیصه ده، اوس مونږ ته صوبائی اسambilی جواب نه راکوی، منسټر صاحب ماته نه راکوی، مطلب دا دے دا محکمې والا ما ته نه راکوی؟ تاسو مونږ ته داسې خائې وبنای چې مونږه هلتہ لار شو۔ بیا به چرتنه نه وايو؛ دا جي زه دغه دفترو کښې گرخیدلے یم، ستړے شو یم۔

جناب ڈپٹی سپیکر: گوره جي د رولز مطابق خودا دے چې-----

مفتی سید جانان: نهیں ګی، اس پر کام، ہمیں بتایا جائے کہ دس دن میں ہو گا؟

Mr. Deputy Speaker: One minute. Take your seat, please.

مفتی سید جانان: کمیٹی میں کیا، کمیٹی میں کون ہے؟

جناب ڈپٹی سپیکر: مفتی جانان صاحب، د رولز مطابق خودا دے چې تاسو ریکویست و کړئ چې یره دا کمیتی ته ریفر کړی، د هاؤس نه به تپوس کوؤ۔ اوس تاسو خه وئیل غواړئ؟ خور حیم داد خان، دا یو دیر، دغه دا ده-----

سینیئر وزیر (منصوبہ بندی، ترقی و توانائی): سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: یو منت رحیم داد خان، ستاسو په نو تیس کښې دا راولم-----

سینیئر وزیر (منصوبہ بندی، ترقی و توانائی): ګی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: یو منت، Please let me۔ دا واقعی مطلب دا دے چې زمونږه پی ایچ ای ډیپارتمنټ چې کوم یو دے، هغه پیسې داخلې کړی، هغه خپل کار بنه وکړی خو اکثر زمونږ تیوب ویلې لکه دا ټول زمونږه د ممبرانو هم دا شکایت وی چې تیوب ویل جوړ شی او هغې ته پیسې هم دوئی ډیپازت کړی بجلی والا ته، پیسکو والا ته او

هغوي هجي ته هغه سامان، ميتيرييل نه Provide کوي. اوس دا به موئره Determine کوي. دا ډيوتی د چا ده چې يره دا سامان مطلب دا ده واپدې والا ته زه پيسې
ورکرم، زما پيسې دی او هغه ماته In time نه راكوي، بيا خوه يره Sensitive خبره
ده چې آبنوشي ده، دا خو مطلب دا ده Drinking water scheme ده چې د خلقو
د خښکلو د او بو ضرورت ده. د دي تاسو سره خه ميکنزم ده، دا د چا په Part
باندي Failure ده چې بهئ ما پيسې هم جمع کړي او ماته واپدې والا ترانسفاير نه
راکوي، ما ته ميتيرييل نه راكوي، دا به بيا خه کوئ، د دي باره کښي ستاسو خه دغه
ده؟

جناب عطيف الرحمن: جناب سپيکر

جناب ڈپلي سپيکر: ګوره نمبر ايک خودا ده چې دا Debatable هم نه ده، دا خو کوئسچن
ده، سپلمنټري کوئسچنزر پرې راغلل، ما هسي تائيم زيات درکرو درله، پليز مفتی
کفایت صاحب.

مفتی کفایت اللہ: پوائنټ آف آرڊر سر، زما خودا رائے ده چې د دي جواب تياره نه
ده شوئ، ما کتل چې بابک صاحب دا کاغذات ورکول رحیم داد خان له او د دوئ
په خپل مینځ کښي دا خبره وه چې دا جواب به خوک ورکوي؟ جواب ورکوي ارشد
عبدالله صاحب، هغه موجود نه وو، دوئ يو خبره وکړله په خپلو خبرو کښي، زه پوهه
نه شوم، وئيل چې چونکه متعلقه وزير نشته ده، تفصيل به هغه وبنائي نو متعلقه
وزير د پبلک هيلتھ انجينئرنگ، دا مخکښي د سی اينډ ډبليو سره وه، د دي جدا وزير
نشته ده، دا د وزير اعلي' Portfolio کښي د نو متعلقه وزير او س د دي شته نه، د
دي د پاره دا جواب غلط ده، که دوئ نوئ وزير جوړ کړئ وي نو هغه د ما ته
وبنائي او بل يو مهرباني د وکړي د سوال تياره د کوي نو کم از کم دا ملګرۍ به
مطمئن وي کنه.

ملک محمد قاسم خان خٹک: پوائنټ آف آرڊر جي، پوائنټ آف آرڊر. يو منت.

جناب ڈپلي سپيکر: قاسم خان.

ملک قاسم خان خنک: شکریه جناب سپیکر، دا کوم کوئسچن چې لګیا دے د هغې متعلق دا Related دے - سر جى، اکثر زمونږه واتېر سپلائى سکیمز تقریباً، زه خو چې په خپله ضلع کښې کوم وینم، وي ډی اوز واتېر سپلائى سکیمز دے او Hundered چې کوم دے Proper د دې ټولې صوبې واتېر سپلائى سکیمز دی، د دوه کالونه اوس دا پی ډی ډبليو پی، پی ايندې ډی ته جى چې دا هدایات وشي چې دا پی ډی ډبليو پی چې کوم دے فوراً چې دارا اوغواړۍ چې زمونږدا شے 'كمپلیت' شي - شکریه جى -

جناب ڈپٹی سپیکر: آزربیل منظر صاحب، جواب -

سینیسر وزیر (منصوبه بندی، ترقی و توافقی): جناب سپیکر، دا متعلقه، چې کوم همیشه On behalf of Chief Minister چې یره دا کمیتې ته حواله شي نوزمونږ پرې اعتراض نشته دے جي -

میال افتخار حسین (وزیر اطلاعات): جناب سپیکر صاحب، جناب سپیکر صاحب -

جناب ڈپٹی سپیکر: ستاسو خه خیال دے ؟

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر صاحب، زه یو خبره کوم که اجازت وي ؟

جناب ڈپٹی سپیکر: میال افتخار صاحب -

وزیر اطلاعات: د دې بنیادی Fault چې کوم دے نو هغه د واپدې په حواله دے - پیسې چې ورته ور هم کړې نو بیا هم نه ورکوي، نو چې تاسو کمیتې له لیپرئ نورسره دا خامخا اووايئ چې متعلقه خلق د را اوغواړۍ چې د چا چا Fault چې هغوي سره هغه خبره ټوله سپینه شي -

جناب ڈپٹی سپیکر: جي مفتی جاناں صاحب، ستاسو خه رائے ده واستوؤئے که خه ؟

مفتی سید جاناں: زما جي دا رائے ده کنه -----

جناب ڈپٹی سپیکر: دا کمیتې ته ریفر کړو ؟

مفتی سید جاناں: کمیتې ته جى خو چې تاسو ورته اووايئ چې دغه ورځې پورې د را اوغوبنتلي شي، واپدې والا را اوغوبنتلي شي، دا متعلقه محکمه هم -

جناب ڈپٹی سپیکر: هغہ خوبیا د کمیتئ د چیئرمین خپل کار دے۔

مفتي سيد جانان: کمیتئ ته د لار شی جی چې مسئله حل شی، کمیتئ ته د لار شی چې مسئله حل شی۔

Mr. Deputy Speaker: Is it the desire of the House that the Question No. 125, asked by the honourable Member, may be referred to the concerned Committee? Those who are in favour of it may say 'Aye' and against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The Question is referred to the concerned Committee.

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: پواہنٹ آف آرڈر، جناب سپیکر۔

مفتي نهايت اللہ: پواہنٹ آف آرڈر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: یو منت جی، یو منت۔

اراکین کی رخصت

جناب ڈپٹی سپیکر: ان معززار اکین اس بھلی نے رخصت کیلئے درخواستیں ارسال کی ہیں: جناب حاجی ہدایت اللہ صاحب منستر حیوانات 18-01-2013، جناب ارباب محمد ایوب جان صاحب وزیر زراعت 18-01-2013، جناب کشور کمار صاحب۔ ایم پی اے 2013-01-18، جناب اسرار اللہ خان گندھاپور، ایم پی اے 18-01-2013، جناب ثناء اللہ خان میا نخیل صاحب 18-01-2013۔

Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The leave is granted.

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: پواہنٹ آف آرڈر جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب ثاقب اللہ خان پلیز۔

رسی کارروائی

(قبائلی علاقہ جات میں سیکورٹی ایجنسی کے ہاتھوں لوگوں کا قتل)

جناب ثاقب اللہ خان چمگنی: ڈیرہ مہربانی جناب سپیکر صاحب۔ سر، تاسو ټولو ممبر انو
ته، دپی ہاؤس ته پته د جی چپی یو درپی خلور و رخپی مخکنپی چپی کوم بارہ کبنپی
بدقسمت Incident شوئے دے جی، هغپی بارہ کبنپی سرزہ لبر تاسونہ تائماں اخلم جی۔ په
دپی بد قسمتہ واقعی کبنپی جی زما د حلقوی د شیخانو علاقپی، بارہ شیخانو علاقپی د
صدر یو خور وہ او د هغہ خورئپی وو چپی د یو کور پینخہ کسان ورکنپی شہیدان
شوی دی۔ جناب سپیکر صاحب، د خلقوا او د کوم کسانو سره چپی دا ظلم شوئے دے،
د هغوی بیان دا دے چپی په کور کبنپی وردنه شو، په یونیفارم کبنپی خلق او سر ھلتہ
چپی خومرہ نران وو، کہ هغہ ماشوم وو او کہ هغہ بودا وو، هغہ ئے ټول او ویشتل
سر، زما د بارپی شیخانو کسانو کبنپی د ټولو نہ کشر جی جنید ئے نوم وو، د نہہ کالو
ماشوم وو چپی ویشتے ئے دے، دا د نہہ کالو ماشوم وو چپی ویشتے ئے دے، ورپسپی
عبدالخالق د خوارلسو کالو ماشوم وو چپی ویشتے ئے دے جی، بیا ورپسپی جی
حضرت علی د شپاپس کالو وو او بیا د هغپی نہ پس منہاج د بائیس سال وو او
اخرینپی چپی کوم بودا وو، هغہ د پینتو نہ لبر غوندی Disable وو،
عبدالجلیل ئے نوم وو، پینستہ کال د هغوی عمر وو جناب سپیکر صاحب۔ جناب
سپیکر صاحب، داسپی نور ہم خلق شہیدان شوی دی، هغوی روزانہ تاسو ته ہم پته
دہ، نن ہم کنتینرپی لکیدلی وپی خدائے خبر چپی مونبرہ ولپی کنتینرپی په هغپی باندپی
لگولی دی؟ خود دپی ظلم انتہا چپی کومہ شوپی دہ جی، د هغپی به زہ واقعہ درتہ دا
اووایم چپی زہ بارپی شیخانو ته لا ۳۰ جی نو ما ته هغپی کبنپی یو کس وائی چپی دیکنپی
دپی خور ئے ورتہ وثیل چپی ماما دا ورکوتے جنید ئے یادلو چپی دا خودیر ماشوم
دے مہ ئے وژنپی کنه او بیا د دپی کور بہ تاسو ته بل یو ڈیر عجیبیه خبرہ وکرم، دا
زمونبود اے این پی صدر تازہ خان ئے نوم دے، خدائے د وبخنبی اوس مر شوئے
دے، تاسو ئے ہم پیژنئی سر، دا د هغہ د خور کور دے جی، دا زمونبود Party

stance، د دهشت گردئ او زمونبر د Party stance چې کوم دے، هغه ټولو ته معلوم دے، زمونبره قربانیانئ هم ټولو ته معلومې دی او هغه هم معلوم دے جي. دويم په دیکښې دې کور کښې یو نر سېرے پاتې دے، شبیرئ نوم دے او شبیر هغه وخت نه وو او د هغه تعريف به دا و کرم چې هغه خپله د مليشې نوکر وو جي، پخپله د مليشې نوکر وو. جناب سپیکر صاحب، په دغه تائئ کښې دا کار چې زمونبر دې پښتنو سره او زمونبر په دې دغه کښې کېږي، د دې به خه دغه وی جي؟ دا خو هغه قصه ده جي چې فرعون به اسرائیلیانو سره کولوا او موسى' عليه السلام ورله خدائے ولیبرلو چې هغوي به په نوم باندې نريهودي به وو، هغه به ئې راونېنکلو او هغه به ئې ويستو. جناب سپیکر صاحب، دا د ډير لوئے فکر خبره ده، دا د ډير لوئے فکر خبره ده، د ډير لوئے افسوس خبره ده، هغه قومونه، هغه قومونه چې کوم خپل سیکورتۍ 'اپریتس' سره، خپل هغه ادارو سره چې کوم حفاظت ئې کوي، هغوي سره نفرت شروع کړي او د هغې په مینځ کښې بې اعتباری شي، هغه به خامخا تباہ کېږي. تاریخ و ګورئ جناب سپیکر صاحب، جرمنی د هتلر په دوران کښې چرته رسیدلے وو خود هغوي Gestapo Force چې وو، د هغوي نه دومره خلق تنګ شوی وو چې حال ئې بیا تاسو و ګورئ، هتلر دنیا فتح کړي وه خود هغه تباھي کښې چې د هغه د خپل فورس خومره لاس وو دومره د بهرنۍ فورس نه وو. بیا سر رابه شو سویت یونین ته، د سویت یونین تاریخ و ګورئ او چې چا هم لیکلے دے، په هغې کښې د KGB role و ګورئ، KGB role، په هغې کښې خلقو به کورونو کښې د ویرې د وچې نه خبره نه کوله، هغه دومره زیات نزدې شو، دومره زیات ئې خلقو له په مخ باندې او په پوزه باندې لاسونه ایښودی وو چې هغوي به ساہ نه شوه اخستې. سویت یونین اوس چرته دے جناب سپیکر صاحب؟ او بیا خلقو نه خپل تاریخ هیر شو، د خلقو نه خپل تاریخ هیر شو، که مونږ ته خپل تاریخ یاد وسے، مونږ ته به بنګله دیش یاد وو، مونږ ته به بنګله دیش یاد وسے چې چرته زمونبره پا کستانیانو هغه وخت پا کستانیانو، د انډیا د فوج د مکتی باهنۍ مرسته کوله خود خپل فوج ئې مرسته نه کوله خکه چې هغوي سره ئې نفرت وو او هغوي نه ئې یره کوله او بیا به نور هم نزدې راشم. بلوچستان و ګورئ

جناب سپیکر صاحب، بلوچستان کبپی خه کبپی لکیا دی؟ په بلوچستان کبپی نن هر یو سپرسه د خپل هغه کسانو نه چې هغه د هغوي محافظه دی، د هغوي نه خوف کوي، هغوي سره مينه نشه دهه هغه شان. جناب سپیکر صاحب، دا زمونږه خوش قسمتی ده، دا زمونږه یو خوش قسمتی ده چې دا ټوله دنيا دا نه غواړي چې پاکستان د درې وړې شي او وجه ئې خه ده؟ زمونږه بدی ئې وجه ده، زمونږه بدی زمونږه فی الحال Advantage دهه جي، بدی دا ده مونږ سره Nuclear arsenals دی او خلق ویرېږي، دنيا دا ویرېږي چې یره که دا پاکستان درې وړې شونو دا ټوله اسلحه چې ده، دا خومره چې ده دا به د غلطو خلقو لاس ته ورځۍ، دا واحده وجه ده چې پاکستان درې وړې کبپی نه ګنی نو مونږ خلقو که هغه زمونږ محافظه دی، که زمونږه سیاسی جماعتونه دی، که زمونږه بیوروکریسی ده، مونږه دا سې یو شے هم نه دې پرېښوده چې دا درې وړې نه شي. جناب سپیکر صاحب، اخبارونه راواخلى هر یو کس Denial کبپی دهه، هريو کس وائی چې دا ما نه دهه کړه. دا په سحر کبپی په رڼا ورڅه باندې شوې ده، دا د شپې نه ده شوې، دا سې ممبر به په دې دغه کبپی ناست نه وي چې د هغه ممبر په فوج کبپی خوک نه خوک رشته دار نه وي. دا پینځه کسان چې مې ياد کړل، د دوئ هم په مليشا کبپی رشته دار، خپل خوئې ئې پکبپی دهه، دا انعام دهه؟ خو بیا تپوس و کړې چې د فوج حالات خنکه دی، خلق ورسره مينه کوي که نه؟ پخوا به خلقو د ضیاء الحق په تائیم کبپی چې دير هم غلط کار کيدو، د ضیاء الحق په تائیم کبپی د پاکستان هريو غلط کار چې شوې، یو وجهه دا هم وه چې د هغې د وجهه نه فوج ته چا خه نه وئيل چې خلقو فوج سره مينه کوله، خپل محافظه نو سره ئې مينه کوله، بدقسستی دا ده چې اوس خلق د خپل محافظه نو یره کوي مينه نه کوي، چې تاسو په د کومې هم راخي، فوجى چې خوک هم ويني هغوي وائی چې ده سره خبرې مه کوه. زمونږه ورونه دی، زمونږه بهائي ګان دی خودا تباھي چې ده، دا به دا قوم درې وړې کوي او دا ياد لرې سر چې کله دا زمونږه د بنمن قوتونه چې د دې Nuclear arsenals قابو باندې پوهه شو، په هغه ورڅه باندې به مونږه پخپله دا پاکستان درې وړې کړه وي. جناب سپیکر صاحب، زه تاسو ته درخواست کوم، دې

هاوں ته درخواست کوم چې Unanimously دې خائی نه یو آواز لار شی او په دې باندې دا خبره وشی چې دا کومه واقعه شوې ده، د دې مذمت وشی او د دې د Independent enquiry وشی- فوجیان، محافظان، مليشی والا، پولیس والا، دا تول زمونږه ورونه دی، مونږه نه غواړو چې مونږه د دوئ باندې د خلقو په غلط کارونو باندې تقسیم شو او مونږ د تباھی ته راشو۔ جناب سپیکر صاحب، چې کوم شے شوئے دے هغه که زمونږه په کورونو کښې وشی نوبیا به مونږه خه کوؤ؟ چې کله د نهه کالود ماشوم امن نه وی ځکه چې Retaliation دے نو دا به خنگه کیږي؟ په Militancy کښې، په حکومت کښې فرق دے، د قانون محافظ او د قانون خلاف د هشت ګرد کښې فرق دے؟ هغې کښې فرق دا دے چې د قانون محافظ به د قانون حفاظت کوي، هغه به د د هشت ګردی مقابله کوي او هغه به بیگناه نه وژنی او د د هشت ګرد دا تعريف دے چې هغه به ساز او ګنهګار نه پیژنی او هر یو کس به دغه کوي۔ جناب سپیکر صاحب، ستاسو ډیره شکريه او زه دا مطالبه کوم دې فلور نه چې د دې Independent enquiry وشی او زه به دا آواز او کابرم چې خدائے رسول ومنئ دا ملک تاسو تباہ کړو، نور ئې مه تباہ کوئ۔ نور د دې نه بلوچستان د نه جو پوی۔ ډیره شکريه جي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھینک یو ویری ټج، ثاقب اللہ خان۔ کفايت، تاسو به په دې پوائنټ باندې خبرې کوئ؟

مفتي کفايت اللہ: او جناب۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب مفتی کفايت اللہ صاحب، پلیز۔

مفتي کفايت اللہ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ۔ شکريه جناب سپیکر۔ میں ثاقب اللہ خان سے پہلے بات کرنا چاہتا تھا، اس لئے کہ میرے پاس بھی Figures تھے لیکن چونکہ ان کے حلقة کامسلہ تھا تو ان کا حق پہلے تھا۔ میں انتہائی بے باکی کے ساتھ ان کے اس اظہار اور جرات پر انہیں خراج تحسین پیش کرتا ہوں۔ جو باڑہ کا واقعہ ہے، بہت زیادہ افسوس ناک ہے، میں جناب سپیکر، آپ کی طرف سے اور تمام ممبران اسمبلی کی طرف سے ان تمام شدائد کو خراج تحسین پیش کرتا ہوں، معقرت کی دعا کرتا ہوں اور ان کے تمام اواحدين کیلئے میں صبر کی بات کرتا ہوں

اور جب یہ واقعہ ہوا تو اس واقعہ کے بعد ایک اور واقعہ ہوا تھا کوئی میں لوگ اپنی میتیں لے کر آئے گور نزہاؤس اور وہاں ان کا مطالبه مان لیا گیا۔ غالباً اس کی تقلید میں وہ بھی اپنی میتیں گور نزہاؤس کے پاس لے آئے اور ہمارا گور نزہاؤس چونکہ بہت بڑا ہے، ہاؤس کے گیٹ کے سامنے نہیں لائے بلکہ ہمارے ایک پلے ہائی سٹل کے سامنے وہ چھوٹی سی جگہ ہے، یعنی گور نزہاؤس کی دیوار کے سامنے اور وہاں پر جب یہ آئے تو انہوں نے اپنا ایک مطالبه کیا۔ مطالبه یہ تھا کہ یہ بے گناہ مر گئے، یہ تو واپس نہیں آئیں گے، مزید بے گناہوں کو نہ مارا جائے۔ مجھے بتایا جائے کہ ان کا یہ مطالبه کس لحاظ سے اس قابل نہیں تھا کہ مان لیا جاتا؟ جناب سپیکر، میں اس وقت بھی بہت زیادہ افسوس اس لئے کہ رہا ہوں کہ ایک طرف واقعہ ہے اور ایک طرف محمد علی خان صاحب کا بیٹا، اس نے حلف اٹھایا ہے۔ اس کو ویکلم ایڈریس کرنا تھا، وہ ماحول سو گوارہ ہے بہت زیادہ، میں اس پر معذرت کرتا ہوں، میں اس کو ویکلم کرتا ہوں تمام اپوزیشن جماعتوں کی طرف سے، گور نمنٹ بھی ویکلم کرے گی اور یہ ایک اچھی روایت ہے لیکن جماں ہم اچھی روایت کا ذکر کرتے ہیں، وہاں تو اپنی کمزوریاں بھی سامنے لانا ہوں گی۔ وہ لوگ مظاہرہ کر رہے تھے گور نز صاحب کے خلاف، وزیر اعلیٰ خبر پختو خوا کے خلاف مظاہرہ نہیں کر رہے تھے، وہ ہمارے عمل داری میں آتا نہیں ہے لیکن بہت زیادہ افسوس سے کہنا پڑتا ہے کہ ہماری پولیس نے ان پر برات کو پانی پھینکا، لوگوں کو زبردستی اٹھایا اور وہاں پر میتوں کی بے حرمتی کی گئی۔ اب طاہر القادری، طاہر القادری اگر چار پانچ دن وہاں بیٹھتا ہے تو کوئی آدمی کچھ نہیں کہتا اور وہاں وفاقی حکومت کی حکمت عملی ہے تو اس کے ساتھ مذاکرات کے جاتے ہیں اور یہ دھرنا اگر اسلام آباد میں ہوتا یا کراچی میں ہوتا ہے یا کوئی میں ہوتا ہے تو اس کا ایک اور طریقہ ہے اور ہمارے ہاں خبر پختو خوا میں ایک اور طریقہ ہے اور میں یہ سمجھتا تھا کہ گور نمنٹ نے ساڑھے چار سال یا کچھ کم پانچ سال، اتنی بڑی غلطی تو نہیں کی تھی، آخر وہ کیوں مجبور ہو گئے؟ گور نمنٹ خبر پختو خوا کی یہاں قصور نہیں ہے، انہوں نے نہیں مارالوگوں کو، لوگوں کو مارا ہے فوجیوں نے، لیکن وہ فوج ایسی مقدار گائے ہے کہ یہاں کوئی جرات نہیں کر سکتا کہ فوج نے آدمی مار دیا۔ میں مانتا ہوں یہاں پر بغاوت ہے، لوگوں نے فوج کے خلاف بندوق اٹھائی ہے، یہاں جنگ ہے، اب گنگاروں کو یہ ضرور ماریں گے اور تمام لوگ اس کی حمایت کریں گے لیکن جب کسی گنگار کی آڑ میں بے گناہ کو ماریں گے تو جناب سپیکر، آپ کا دل بھی روئے گا، میرا دل بھی روئے گا۔ کیا میرا یہ گناہ ہے کہ میری جیب کے اندر پاکستان کا شناختی کا رد ہے اور میرا یہ گناہ ہے کہ میں پر امن

ہوں، مجھے اس لئے مارا جا رہا ہے؟ نہیں جناب سپیکر، میں یہ مان لیتا ہوں کہ جہاں ہم بمب بلاست کی مذمت کرتے ہیں، وہاں بھی لوگ قتل ہوتے ہیں، خود کش حملوں کی مذمت کرتے ہیں، میں تو اپنے صوبے کے اس غم کیلئے رو رہا ہوں، ڈروں والا مارہا رہا ہے تو مر تا تو میرے صوبے والا ہے، پختون مر تا ہے اور جب جیٹ طیاروں سے مارا جاتا ہے تو وہاں بھی قتل میرا پختون ہوتا ہے اور میرے صوبے کا ایک مسلمان آدمی ہوتا ہے اور اگر مارا جاتا ہے فوجیوں کی طرف سے یا ان پر ظلم ہوتا ہے یا یہ کسی اور طرف سے، مقتول ہم ہیں قتل گاہ ہم ہیں، ہمیں تمام مقتولین کے قتل پر ایک ساتھ مذمت کرنی چاہیئے، ایسا نہیں ہے کہ بمب بلاست میں کوئی آدمی اگر شہید ہو جائے اس کی بات تو کی جائے اور اگر امریکہ کوئی آدمی مار دے یا یہ کہ ہمارے فوجی کوئی مار دے تو پھر وہاں پر سست ہو جائیں، عمل اختیار کریں، ایسا نہیں چلے گا۔ میں آج بھی دہشتگردی کے خلاف جنگ میں پاک فوج کو سپورٹ کرتا ہوں لیکن میں ایک مطالبہ کرتا ہوں، Innocent مطالبہ، خدا کیلئے بے گناہوں کو نہ مارا جائے، خدا کیلئے بے گناہوں کو نہ مارا جائے، خدا کیلئے بے گناہوں کو نہ مارا جائے۔ (تالیاں) میرے اس مطالبے کی کون لوگ مذمت کرتے ہیں؟ یہ قرآن مجید کے مطابق ہے، یہ اسلام کے مطابق ہے، یہ آئین پاکستان کے مطابق ہے، یہ اس حلفت کے مطابق ہے جو ابھی محمد علی خان کے بیٹے نے اٹھایا اور جناب سپیکر، آپ نے اس کو حلف دیا۔ اگر یہ مطالبہ لیکر لوگ بہار آتے ہیں کہ بے گناہوں کو نہ مارا جائے تو ان کی یہ مہمان نوازی کی گئی کہ ان پر پانی پھینکا گیا اور ان کی میتوں کی بے حرمتی کی گئی اور ان کو زبردستی اٹھنے پر مجبور کر دیا گیا۔ طریقہ تو یہ ہونا چاہیئے تھا کہ گورنر صاحب اتنا بڑا آدمی نہیں ہے، گورنر صاحب خود آتا، جرات کرتا، اگر وہ جرات نہیں کر سکتا تھا تو کم از کم اس کا ایک نمائندہ آتا، اس کا ایک آدمی آتا اور یہ کہتا کہ غلطی ہو گئی ہے پھر غلطی نہیں کریں گے، یہ لوگ اٹھ جاتے۔ یہ ان میتوں کو زندہ کرنے کا مطالبہ نہیں کر رہے تھے، یہ دہشتگردوں کو تحفظ دینے کا مطالبہ نہیں کر رہے تھے، یہ تو یہ کہہ رہے تھے خدا کیلئے کالے اور سفید کے اندر فرق کیا جائے، خدا کیلئے محب وطن قبائلی اور غیر محب وطن میں فرق کیا جائے۔ آج قبائل میرے وہ لوگ ہیں جنہوں نے میری 14 سو کلو میٹر باونڈری کی حفاظت کی ہے، وہاں مجھے ایک فوجی کو نہیں رکھنا پڑتا، اگر آج قبائل پاکستان کی یہ وفاداری نہ کرتے تو میری سالمیت کو نقصان ہوتا، میں ان کو خراج تحسین پیش کرتا ہوں۔ مجھے ان کا گناہ بتا دیا جائے؟ اگر انگریز آتا ہے 40

ایف سی آر کے ذریعے ان کے ساتھ جانوروں والا سلوک کرتا ہے، آج بتا دیجئے کہ یہ قابلی جس کو مارا گیا، وہ کون ہیں وہ مسلمان نہیں؟-----

جناب ڈپٹی سپیکر: مفتی صاحب، تھنک یو۔ آپ-----

مفتی حفایت اللہ: یہ خون کی ہولی کھلی گئی ہے جناب سپیکر، اس پر بات نہیں کریں گے تو کون کرے گا؟-----
جناب ڈپٹی سپیکر: نہیں، یہ پوائنٹ آف آرڈر ہے کوئی مطلب وہ تو نہیں ہے۔

مفتی حفایت اللہ: جناب سپیکر، آپ نے وقت دیا ہے، اگر ہمارا پر آپ نہیں چھوڑیں گے تو-----
جناب ڈپٹی سپیکر: اب اور بھی ساتھی ہیں، میرا مطلب ہے، سکندر شیر پاؤ، پلیز۔

مفتی حفایت اللہ: جناب سپیکر، آپ کو دل بڑا کرنا ہو گا اور ہماری بات سننا ہو گی-----

Mr. Deputy Speaker: Okay, go ahead.

مفتی حفایت اللہ: جناب سپیکر، کوئی ہمیں بتا دیں کہ یہ قابل کون ہیں، کیا وہ مسلمان ہیں یا نہیں ہیں، کیا وہ پختون ہیں یا نہیں ہیں، کیا وہ پاکستانی ہیں یا نہیں ہیں، کیا وہ انسان ہیں یا نہیں ہیں؟ آپ نے جو سلوک کیا ہے، آپ ہمیں یہ بتائیں کہ یہ انسان نہیں ہیں، یہ جانور ہیں؟ معاف کجھے اس سلوک کی ہم حوصلہ افزائی نہیں کریں گے۔ آج حکومت جاری ہے دو مینے رہ گئے ہیں، آخر میں آپ ایسی روایات چھوڑتے ہیں کہ ہماری بدنامی ہو جائے، جن روایات کو ہم نے سنبھالا دیا کہ ہم سندھ کی طرح نہیں، ہم بلوجہستان کی طرح نہیں اور ہم پنجاب کی طرح نہیں، ہم باوقار لوگ ہیں، وقار کو کمزوری سمجھا گیا۔ ہمارا من میں رہنے کو کمزوری سمجھا گیا، وہ بات کی گئی جو بر سوں کے اندر بھی مناسب نہیں تھی، اسلام میں بھی مناسب نہیں تھی اور ظلم کیا گیا اور آج جب جمیعت العلماء اسلام نے یہ اعلان کر دیا کہ ہم پر امن مظاہرہ کریں گے، ہمارا پر پر لیں کلب کے سامنے اور وہاں سے گورنر ہاؤس تک آئیں گے تو کنٹینر زنگائے گئے، راستے کو بند کر دیا گیا۔ آج پورا شر سیل ہے، اس بات کی سزا دی جاری ہے کہ آج کیوں وہاں پر وہ مظاہرہ کرتے۔ ہم نے وزیر اعلیٰ کا نام تو نہیں لینا تھا، ہم نے فوجیوں کا نام لینا تھا، آپ فوجیوں کے کیا لگتے ہیں، آپ ان کی کیوں بے جا حمایت کرتے ہیں؟ (تالیاں) اگر آج میں اپنی فوج کو یہ بتاؤں کہ میرے بے گناہ کونہ مارا جائے، میرے بے گناہ کونہ مارا جائے، میرے صوبے کا، میرے پختون بیٹ کا ایک ایک آدمی بے نظر بھٹو ہے، ذوالفقار علی بھٹو ہے، بشیر بلور ہے، ہر ایک آدمی اہمیت کا حامل ہے، میرے لوگوں کو نہ مارا جائے، یہ گناہ کی بات نہیں ہے، یہ بغاوت نہیں ہے، فوج کو ناراض نہیں ہونا چاہیے، فوج کو اپنی

القوم کے ساتھ بیٹھ جانا چاہیئے، یہ گنہگاروں کو ماریں۔ مجھے بتادیا جائے 50 ہزار بے گناہ مارے گئے ہیں جن میں چھوٹے چھوٹے بچے تھے، 50 ہزار میں میرے بوڑھے بوڑھے مرد تھے، 50 ہزار کے اندر میرے گھر میں بیٹھی ہوئی خواتین تھیں، 50 ہزار کے ساتھ مدرسوں کو گرایا گیا، قرآن مجید کی بے حرمتی کی گئی۔ یہاں کھڑے ہو کر اے این پی کے ساتھی ان کا دفاع نہ کریں، حقیقت کا اعتراف کریں، آپ نے عوام کا ساتھ دینا ہے۔ آپ کو کہنا ہے کہ جب مذکورات کا ماحول بن گیا ہے، جب افغانستان میں مذکورات ہو رہے ہیں تو ایسے میں آپ ہمیں اٹھا رہ لاشیں دے رہے ہیں، اس کے کیا معنی ہیں؟ آپ ہمارے مذکورات کو سبوتاڑ کرنا چاہتے ہیں یہ نہیں، یہ بہم بلاستنس میں نے پہلے کہا یہ میری تقدیر نہیں، بہم دھماکہ یہ بھی میری تقدیر نہیں، خود کش حملے یہ بھی میری تقدیر نہیں، میری تقدیر میں امن ہے، میری تقدیر میں چمن ہے، میری تقدیر میں خوبصورت ہے، میری تقدیر میں گلب کے پھول ہیں، مجھے غلط تصویر پکڑائی گئی، کاتب تقدیر کو بتادینا چاہیئے کہ امریکہ کی غلامی میں ہم اپنے بے گناہ مسلمانوں کو نہیں ماریں گے، نہیں ماریں گے، آج کا یہ احتجاج اس لئے کیا جا رہا ہے کہ حکومت والو! آپ کو کیا ہو گیا، آپ نے ڈبل سواری پر پابندی کیوں لگائی، آپ کو کیا ہو گیا، آپ نے کنٹیزز کیوں لگائے، آپ کو کیا ہو گیا، آپ نے اظہار رائے کی آزادی پر پابندی کیوں لگائی، آپ تو فوجی نہیں ہو، آپ نے احترام کرنا ہے۔

(اس مرحلہ پر معزز رکن اسلامی کام انجیک بند ہوا)

جناب ڈپٹی سپیکر: مفتی صاحب

مفتی حفایت اللہ: آپ اس کام منا نہیں کرتے جناب سپیکر، آپ نے میرا مائیک بند کر دیا، میں اس واقعے پر واک آؤٹ کرنا چاہتا ہوں (شور) میں اپوزیشن کو کہہ دینا چاہتا ہوں کہ ہمارے سپیکر کا رویہ غلط ہے، یہاں آپ بھی بات کریں گے، آپ بھی بات کریں، ہمیں بات کرنے دے دیا جائے، ہمیں بھی بات کرنے دیا جائے، یہ نصیر کا خون ہے، اس کو ناک کے راستے آنے دیا جائے اور آپ ناک کو بند کریں گے، یہ کوئی اور راستہ اختیار کرے گا۔ جناب سپیکر، میں آپ کے ذہن میں یہ بات پہنچا دینا چاہتا ہوں کہ انسانی سلوک کیا جائے، مذمت کرتا ہوں، مذمت کرتا ہوں، یہ بتانا چاہتا ہوں کہ یہ واقعہ آئندہ نہ دہرا یا جائے، ایک قرارداد لائی جائے جس میں ان لوگوں سے کہہ دیا جائے کہ خدا یعنی گناہوں کو معاف کرو، گناہ بے گناہ کے اندر فرق کرو، تحریر کرو۔ ایک قرار

داد لائی جائے یا جرات کی جائے، جوڈیشل انکوائری کمیٹی بنائی جائے اور یہ معلوم کیا جائے کہ یہ کس نے ظلم کیا ہے؟ اگر میرا تعلق اپوزیشن کے ساتھ ہے تو میری بات کو اس لئے اہمیت دی جائے۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مفتی صاحب! بہت بہت شکریہ، آپ نے اپنے جذبات کا انعام کیا، کافی نامم آپ کو مل گیا، یہ پوائنٹ آف آرڈر ہے۔ جناب سکندر شیر پاؤ صاحب، پلیز۔

جناب سکندر حیات خان شیر پاؤ: ڈیرہ مہربانی جناب سپیکر۔ زہ ستاسو ڈیر مشکور یم چپی تاسو ما لہ په دپی اهم خبری باندپی د خبری کولو موقع را کرہ۔ جناب سپیکر، ثاقب خان چې کوم تفصیل سره خبری و کړې او بیا مفتی صاحب چې کوم د جذباتو اظهار و کړو، دا واقعی ڈیر افسوسناکه واقعه شوې ده۔ یو طرف ته جناب سپیکر که مونږه و ګورو نو مونږ دا دغه کوؤ چې دلته کښې د دهشتگردی خلاف جنگ روان دے او زمونږه فوخونه، زمونږه 'لا' انفورسنگ ایجنسیز' چې دی او زمونږه د دپی صوبې خلق چې دی، هغوي قربانی ورکوی لکیا دی، بل خوا ته داسپی قسمه واقعات چې کیږی نو هغه کومه هغه جذبه یا د 'لا' انفورسنگ ایجنسیز' چې کومې قربانی دی، هغه تول په دپی واقعاتو باندپی او بہ اړوی لکیا دی۔ جناب سپیکر، یو طرف ته خو ظلم دا وشو چې دا واقعه وشوه او پکار دا دپی چې د دپی تحقیقات وشی او مونږه دا مطالبه کوؤ چې دپی باندپی پکار دپی چې انکوائری د مقرر شی او دیکښې چې کوم کسان ملوث دی چې هغوي له قرار واقعی سزا ورکړې شی۔ بل خوا ته جناب سپیکر، په دپی شی باندپی هم مونږ د دغه اظهار کوؤ او مذمت ئے کوؤ چې یا تاسو هغه خلقو له دومره هم اختیار نه ورکوئ چې هغوي خپل هغه ژرا هغه فریاد چې دے هغه چا ته ورسوی، چې د ژرا او د فریاد ځائے ورلہ تاسونه ورکوئ نو د هغوي نه به تاسو خه طمع لرئ او خه به دغه کوئ؟ داسپی واقعه زما خیال دے زمونږه د صوبې په تاریخ کښې چرتہ نه ده شوې چې یره دا واقعه وشوه، راغلل خلق احتجاج کوی، احتجاج د هر چا یو پر امن احتجاج چې دے دغه د هر چا حق دے او په آئین کښې هم هر چا ته دا حق حاصل دے او دا د جمهوریت هم یوہ حصہ ده۔ بیا په هغې کښې داسپی قسمه دغه کیدل چې په هغوي باندپی په Water cannon سره لاتھی چارج کیدل، په زور دغه

لا شونه و چتول، دا خو جناب سپیکر، زمونبره د صوبې په روایاتو کښې داسې نه دی شوی، زه خود دې شی هم یو هغه ډیماند کوم چې د هغې واقعې هم تحقیقات پکار دی او د دې هم تحقیقات پکار دی چې دا د چا په وینا باندې داسې عمل دې خلقو سره شوئے دے او دغې خلقو سره کښیناستل پکار دی، د هغوي دا غم چې دے په هغې کښې خه کمے راوستلو د پاره، هغوي له دلاسه ورکولو د پاره پکار دی چې هغوي سره خه مذاکرات هم وشی او د دې ازاله هم د خه وشی۔ جناب سپیکر، زه به دا هم خواست کوم چې د دغې کسانو د پاره د هاؤس کښې مونبره دعا هم وکړو او دغې خاندانو نو سره د اظهار همدردی هم مونبره وکړو او دا صوبائی حکومت د دې طرف ته ډیره توجه سره دغه وکړي چې داسې قسمه واقعات بیا ونه شی او د دې تحقیقات چې دی، دا لازم دی چې هغه کسانو ته سزا ملاؤ شی چې بیا دې نه پس به خوک دا جرات و نکړۍ، خوک دا و نه کړي چې هغه قانون په خپل لاس کښې واخلي جناب سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جاوید عباسی صاحب، پلیز۔

جناب محمد جاوید عباسی: بہت شکریہ جناب سپیکر۔ جس واقعے کی طرف ثاقب اللہ خان صاحب نے اور مفتی صاحب نے اور شیر پاؤ صاحب نے اس پورے ہاؤس کی توجہ دلائی ہے، یہ بہت دردناک اور بہت دکھنی واقعہ ہے جناب سپیکر، میں ان کا مشکور ہوں اور میں کوشش کروں گا کہ جو باتیں ثاقب اللہ خان صاحب اور شیر پاؤ صاحب نے کی ہیں، ہم ان کو دھرا کیں نہیں، ہمارا کمیں یہ مقصد نہیں ہے کہ ہم یہاں صرف کسی کو Criticize کریں لیکن یہ ہمارا حق ہے کہ ہم پوچھیں کہ یہ صوبہ جو دہشت گردی کی بھینٹ چڑھا ہوا ہے، جناب سپیکر، جماں ہر روز ہم اپنے پیاروں کو کھوتے ہیں اور ہر روز جناب سپیکر، یہاں خوفاں خون کی ہولی کھیلی جاتی ہے تو یہ اب اپنا جو لو ہو ہے، یہ ہم کس کے ہاتھوں پرتلاش کریں، کس سے شکوہ کریں؟ ہمیں بتایا جائے کہ جو باڑہ کی ہماری غیر تمدن پختون فیملیز کے ساتھ جو ہوا ہے جناب سپیکر، وہ دہشت گردی ہے، یہ کرنے والے کون ہیں؟ کیا یہی ایک ہمارے لئے رہ گیا ہے جناب سپیکر کہ کبھی Suicide attacks ہمارے اوپر ہو رہے ہیں، کبھی ہمارے اوپر بم گرائے جائیں، کبھی ہمارے اپنے لوگ ہمیں ماریں اور جناب سپیکر، ہم نے چلا چلا کر کہا ہے کہ یہ 'ذروں انٹکس' جو آتے ہیں سیدھے امریکہ سے، اور یہاں آکر گرتے ہیں اور لوگوں کو مارتے ہیں جناب سپیکر، اب میرا خیال ہے

کہ اس صوبے میں ان کا 'فری فال'، کر دیا گیا ہے، جو مرضی ہے، چاہے جس کو مرضی ہے مار دے اور کوئی پوچھنے والا نہیں ہے، کوئی بات کرنے والا نہیں ہے، کوئی احتجاج کرنے والا نہیں ہے اور جماں جناب سپیکر، احتجاج کرنے کی بھی طاقت نہ رہی، ان لوگوں کے پاس اور کوئی Choice نہیں ہوتی، کوئی غیر تمدن اور عزیز تمدن جناب سپیکر، اپنے جنازے اٹھا کے نہیں لاتا، وہ جب بہت ہی غمزدہ ہوتا ہے، جب اس کے پاس کوئی اور راستہ نہیں ہوتا سپیکر، اپنے جنازے اٹھا کے نہیں لاتا، وہ جب بہت ہی غمزدہ ہوتا ہے، جب اس کے پاس کوئی اور راستہ نہیں ہوتا ورنہ جناب سپیکر، جب اس طرح کا حادثہ ہوتا ہے تو لوگ اپنے پیاروں کی تدبیح کیلئے لگ جاتے ہیں، ان کیلئے لوگ تعزیت کیلئے آتے ہیں اور وہ اٹھا کر لائیں، ہونایہ چاہیئے تھا کہ اگر وہ گورنر ہاؤس کے باہر گئے ہیں جناب سپیکر، وہ آئے ہیں، سب سے سینیئر پوزیشن رکھنے والے لوگ ان کے پاس جاتے، ان کے پاس بیٹھتے، کہتے کہ آپ کے ساتھ زیادتی ہوئی ہے، ہم Independent enquiry کرائیں گے اور جو بھی ذمہ دار ہو گا اس کو ہم قانون کے مطابق سزا دیں گے، ان کی دلجمی کرتے، ان کیلئے ٹرانسپورٹ میا کرتے۔ ایک جعلی آدمی نے پورے اسلام آباد کو تین دن سے یہ غمال بنانکر کھا ہے، وہ جس کی ڈیمانڈ بھی جائز نہیں تھی، وہ جواں ملک میں کسی اور کے اشارے پر لا یا گیا تھا، اس کیلئے جناب سپیکر، اگر پوری حکومت جاسکتی ہے، اگر پوری حکومت اس کیلئے کمیٹی بناتی ہے، پھرچھ گھننے اس کے بکر میں جا کر جناب سپیکر مذاکرات کر سکتی ہے، اس کی باتیں مانند کیلئے تیار ہو جاتی ہے تو یہ ان غیر تمدنوں کے ساتھ جو زیادتی ہوئی تھی، کوئی ایک بھی باہر نہ نکلا کہ ہم ان کی جا کر تعزیت کریں، جا کر پوچھیں کہ آپ کے ساتھ انصاف ہو گا اور ہوایہ کہ ان پر آنسو گیس مار کر، ان پر پانی پھینک کر ان کو وہاں سے بھگایا گیا ہے اور جس طرح مفتی صاحب نے کہا ہے کہ ایسا ہی ہے کہ وہاں جو Dead bodies تھیں ان کی بے حرمتی کی گئی ہے تو یہ بہت ہی افسوسناک واقعہ ہے، یہ بہت ہی دلکھی واقعہ ہے۔ اب وقت آگیا ہے حکومت کیلئے بھی اور آج جس طرح یہ پسل حکومت نے کی ہے، میں خراج تحسین پیش کرتا ہوں اس حکومت کو، میں میاں صاحب! آپ کو، سب کو خراج تحسین پیش کرتا ہوں کہ آپ کس طرح اہم ایشو آج اٹھا کر ہاؤس کے سامنے لیکر آئے ہیں، شباباں، میں مبارکباد دیتا ہوں، یہ سارا ہاؤس ملکر ایک Message آج دے، آج جماں بات اپوزیشن اور حکومت کی گئی ہے جناب سپیکر، آج ظالم اور مظلوم کے درمیان فیصلہ ہونا ہے، آج قاتل اور مقتول کے درمیان جناب سپیکر فیصلہ ہونا ہے، آج ہم نے دیکھنا ہے کہ ہم نے کس سائٹ پر اپنے آپ کو کھرا کرنا ہے؟ اور کس طرح؟ اگر یہ جائے گا تو پھر کل نتوی کیس نہ آجائے کہ پھر Suicide بھی جائز ہے، اگر یہ

جائز ہے تو پھر کل فتویٰ نہ آجائے کہ ڈرون ایک بھی جائز ہے اور اگر وہ ناجائز ہے تو جناب سپیکر یہ بھی ناجائز ہے۔ میری بڑی مودبانہ التجاء ہے آپ سے، میں ہاتھ جوڑ کے آپ سے آج اس بات کیلئے کہ آج ایک Consensus سے ایک ریزویوشن جس طرح ہمارے دوستوں نے کہا ہے، ساری حکومت اور اپوزیشن کی طرف سے یہ Message جانا چاہیے کہ جو ظلم ہوا ہے۔۔۔۔۔

Mr. Deputy Speaker: Thank you very much.

جناب محمد حاوید عساي: جو زیادتی ہوئی ہے جناب سپیکر، Independent enquiry ہونی چاہیے اور انکوارری بھی کسی ہائیکورٹ اور سپریم کورٹ کے نجح سے نیچے کی ماننے کو تیار نہیں اور جو لوگ بھی اس کے ذمہ دار ہیں انہیں ایسی سزا دی جائے جناب سپیکر کہ کوئی آئندہ کیلئے جرات نہ کر سکے۔ (تالیاں) یہ غیر تمدن پختنونوں کا علاقہ ہے، یہ عزمندوں کا علاقہ ہے، کس طرح ہم اپنے بچوں کو، کس طرح ہم اپنی ماں اور بہنوں کو، کس طرح ہم اپنے بزرگوں کو اس بے رحم کھیل پہ چھوڑ سکتے ہیں؟ اور وہ ریزویوشن جب پاس ہوئی تھی، ڈرون ایکیس، کے خلاف، اس کے اوپر بھی بات کرنا ہو گی کہ روکنا ہو گا، اب یہ کافی نہیں ہے کہ وہ آئینے کے تواریں گے، اب ضروری ہو گیا ہے کہ امریکہ کو بھی ہم بتائیں اور جو اور ادارے ہیں ان کو بھی ہم بتائیں کہ اگر آپ ہمارے بیٹوں اور ہمارے بچوں کے اوپر بھی ماریں گے، ڈرون ماریں گے پھر ہمارے لئے کوئی راستہ نہیں بچا کہ ہم اپنی عزت اور غیرت کیلئے پھر سارے اکٹھے ہو کر سیسے پلاٹی ہوئی دیوار بن جائیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: Thank you very much, thank you very much۔ مسٹر قلندر لودھی صاحب، پلیز آپ وقت کا خیال رکھیں، ہمیں بہت سی بنس کرنا پڑی ہے، اور بھی ہماری بنس ہے، آپ مربانی کر کے محقر۔۔۔۔۔

حاجی قلندر خان لودھی: جناب سپیکر! میں آپ کا مٹکوڑ ہوں جی کہ ہمیں بھی موقع دیا ہے، میں ویسے بھی مختصر بات کرتا ہوں۔ جناب سپیکر، جو واقعہ ہوا ہے جس کے متعلق ثاقب چمکنی خان نے توجہ دلائی، مفتی صاحب نے بات کی، شیرپاؤ صاحب نے بات کی اور جاوید عباسی صاحب نے بھی بات کی، جناب سپیکر، اس کی جتنی مذمت کی جائے بہت کم ہے، بہت بڑی زیادتی ہوئی لیکن جناب سپیکر، ہمیں ہر چیز کا حل ڈھونڈنا ہوتا ہے کہ اس کا کیا حل ہے، کیوں ایسی بات ہوئی ہے؟ اور اس کے بعد اس کا تدارک کیا جائے کہ آئندہ ایسی بات نہ ہو۔ جناب سپیکر، ہم یہاں اس august House میں بیٹھے ہیں، ہم ڈھانی لاکھ تین لاکھ لوگوں کی نمائندگی کرتے ہیں، ہمیں اپنی

ذمہ داری کو بھی سوچنا چاہیئے کہ ہم نے قوم کو ابھارنا ہے، قوم کے جذبات کو ابھارنا ہے، ان کو اتنا زیادہ، ہم پہاں جتنا عضمہ کریں گے، جتنی زیادہ ہم سخت تقریریں کریں گے، ہمارے باہر کے لوگ اتنے زیادہ مایوس ہونگے، اتنے زیادہ اور واقعات ہونگے، ہمیں اس طرف بھی سوچنا چاہیئے کہ ہم نے لوگوں کو ٹھنڈا کرنا ہے، ان کا تدارک کرنا ہے، بہت بڑا ظلم ہوا ہے۔ کوئی بڑا ہوتا ہے گاؤں کا، توجہ زیادتی ہوتی ہے لوگ اس کے سامنے آتے ہیں، یہ صوبے کا بڑا ہے گورنر، وزیر اعلیٰ، یہ ہاؤس، اگر وہ آ جاتے ہیں، ان کا حق ہے، وہ ہمارے بچے ہیں، وہ ہم میں سے ہیں لیکن اس میں یہ بھی نہیں ہے کہ ہم بغیر کسی وجہ کے، گورنمنٹ کو بھی سنیں گے اگر اس کا کوئی Positive اس میں ہے یہ ہمیں بتائے، اگر نہیں ہے تو گورنمنٹ خود اس کی مذمت کرے اور اس کی انکوائری کا اعلان کرے اور یہ کہ کہ زیادتی ہو گئی ہے تاکہ آئندہ کیلئے وہ لوگ اپنے گھروں کو جاسکیں اور روزانہ یہ مقابلے کیلئے نہ آئیں۔ گورنمنٹ کیا چاہے گی کہ اپنے لوگوں کو اپنے مقابلے میں لائے؟ تو اس میں ہمیں اپنی ذمہ داریوں سے بھی کام کرنا ہے، ہم اس میں اتنا زیادہ Mix کر جاتے ہیں، ڈرون کو لے آتے ہیں، امریکہ کو لے آتے ہیں، طاہر القادری کو لے آتے ہیں، ہم تو بہت دکھی میٹھے ہیں، پانچ سال یہ ہم نے دکھ ہی دکھ دیکھے ہیں، بارہ دوست ہم سے جدا ہو گئے، روز ہمارے عزیزاب شہید ہو رہے ہیں، ہر وقت حالت جنگ میں ہم لوگ ہیں، ہم ایک ہی چیز کو اگر Settle کریں، جب ہم سب کو up Mix کر لیتے ہیں، ہماری تقریر بڑی اچھی ہو جاتی ہے، ہمارے سنبھالے کہتے ہیں کہ بڑا اچھا بولے ہیں لیکن ہمیں حاصل کچھ نہیں ہوتا یعنی ایک ایک معاملے کو ہمیں لینا چاہیئے تاکہ اس پر ہم کچھ Settlement کر سکیں۔ آج بڑے کی بات ہوئی ہے تو بڑے کی بات ہونی چاہیئے، ہم ان کے ساتھ ان کے غم میں برابر کے شریک ہیں، ان کے ساتھ بہت زیادتی ہو گئی ہے، جس نے بھی کی ہے، دانستہ ہوئی ہے یا نادانستہ ہوئی ہے، یہ غلط ہوئی ہے، یہ گورنمنٹ اس پر اپنا ایکشن لے اور اس پر ہم اس کی مذمت بھی کرتے ہیں اور آج ہم پورا ہاؤس اس کیلئے قرارداد لاتے ہیں کہ کیونکہ ان لوگوں پر بڑی زیادتی ہوئی ہے، ان کو Compensate کیا جائے اور ان کیلئے کوئی جرگہ تشكیل دیا جائے تاکہ آئندہ جو لوگ ابھی گھروں میں ہیں یا جو عام لوگ یا نچے کالجوں کے نکل رہے ہیں بار بار، ذرا وہ بھی صبر میں آ جائیں اور ان کو ایک ایسی بات کریں کہ اس کا کچھ تدارک ہو جائے اور اس میں ہم سب کی ذمہ داری ہے، یہ نہیں ہے کہ بڑا میں کل کی بات ہے یا ایک آباد کی بات ہے، یہ ہمارا صوبہ ہے، ہمارا ملک ہے، جماں بھی کوئی بری بات ہو گی اسے ہم برا کیں گے۔ یہ بچے

ہیں، جو بھی ہیں آٹھ سال کا بچہ کیا دہشت گردی کرے گا بائیس کا کیا کرے گا، نو کا کیا کریگا اور ان کی کیا غلطی ہے کہ ان کو مار کیوں گیا؟ اس کا ندارک کرنا چاہیے، انکو اڑی ہونی چاہیے، پھر یہاں آئے تو ان پر کس نے حملہ کر دیا، کیوں کیا، وہ کوئی اخترائی ہے جس نے ان کو یہ حق دیا کہ جاؤ یہ آئے ہیں لا شیں لیکر آئے ہیں اور انہیں اور مارو؟ وہ کیا کریں گے، کس کے پاس جائیں گے جناب سپیکر؟ وہ جو آئے تھے جائز طریقے سے آئے تھے، جو ہوا ہے بہت غلط ہوا ہے، میں بھی اس کی مذمت کرتا ہوں، سارا ہاؤس بھی اس کی کرتا ہے اور ہم گورنمنٹ کو سننا چاہتے ہیں کہ ایسا واقعہ کیوں ہوا؟ ان کے علم میں تھا یا نہیں تھا، نہیں تھا تو کیوں نہیں تھا اور ایسی زیادتی کسی ڈیپارٹمنٹ نے بھی کی ہے، کسی ایجنسی نے بھی کی ہے، اس نے کیوں کی ہے اور اس پر یہ کیا لیکشن لے رہے ہیں جناب سپیکر؟

Mr. Deputy Speaker: Thank you very much. Janab Mian Iftikhar Hussain Sahib, please.

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): جناب سپیکر صاحب، ستاسو ڈیرہ مہربانی۔ د ۃولو نہ اول خود محمد علی ٿوئے چی زمونبہم بچے دے، با بر علی ته مبارکباد پیش کوم چی هغه دلتہ نن را گلے دے د پلار په ځائی ناست دے، خدائے د و کړی چی هغه هم د قام دغه رنگ خدمت و کړی او د هغوي مشرانو ته هم په ڈې مبارکباد ورکوم چې هغوي هلتہ الیکشن ګټلے دے۔ جناب سپیکر صاحب، ڈیرہ Sensitive یو خبره ده او د یکنې شک نشته دے چی چرتہ هم بیکناه او معصوم خلق مړه کېږي، هلتہ یو احساس او انسانی فطرت دے چی جذبات هم دغه رنگ وی چې خنگه زمونبہ مشرانو دلتہ اظهار و کړو۔ ثاقب چمکنی صاحب خبره را بسکاره کړه، مفتی کفایت صاحب، سکندر شیر پاؤ صاحب، جاوید عباسی صاحب او قلندر صاحب دوئ په ڈې د خپلو جذباتو اظهار و کړو، زمونبہ جذبات د دوئ نه خه جدا نه دی۔ د ڈې نوعیت چونکه داسې دے چی دا په ترائبیل بیلت کښې دے او د ڈې که انکو ائری هم فیصله کېږي نو هغه هم مرکز فیصله کوئی خکه چې که مونږه د ڈې ځائی نه یو فیصله کوئنو هغه اثر نه لری او نه به هغه سر ته رسی، نو د یکنې زه تاسو ته هغه حقائق ایبدم، د جذباتو په بنیاد خبره کول نه غواړم چې ملکری ټول خبر دی، دا چې خنگه دا یو واقعہ ده چې هلتہ شوې ده او بله واقعہ ده چې هغه دیخوا شوې ده، د ڈې دواړو نوعیت کښے

فرق دے - دلته خو په Reaction کبپی يو خبره شوپی ده چې هغه هم مطلب دا دے چې د هغې حمایت هم کیدے نه شي، يو ناخوشگوار واقعه ده خو په داسې موقعو چرته نه چرته ناخوشگوار واقعه وشي خو هغې او د دي په مينځ کبپی ډير تفاوت دے او ډير فرق دے ، لهذا هغه خبره خوييخته په خپل ځائي يقيني ده چې هلته يو داسې ناروا شوپی ده چې ټول خلق وائي چې بىگناه شهیدان شوی دی نو د دي خبرې معلومول لازم پکار دی ځکه چې کله هم مونږ پاخوا او دا خبره کوؤ نو مونږ هر ځائي کبپی وايو چې بىگناه چرته هم مری نو دا ظلم او زیادتے دے نو دا ممکن نه ده چې ګنې په يو واقعه کبپی د بىگناه مړ شي نو هغه تهیک خبره ده او په بله واقعه کبپی مړ شي نو ګنې هغه غلطه خبره ده - هر ځائي کبپی او چې د هر طرف نه وي او بىگناه خلق وژني ، مونږ د هغې مذمت هم کوؤ ، مونږ هغې ته غلط هم وايو او د هغې تحقیقات غواړو او په هر قیمت ئې غواړو چې دا خبره سپینه شي چې زمونږ ملګری مطمئن شي او د آنده د پاره د دي کار روک تهام وشي ، دا يو حصه ده او دويمه حصه جناب سپیکر صاحب چې کله دوئ دلته سره د خپلو لا شونو راغلل ، يقیناً چې د لواحقينو خپل جذبات وي خود لته نور عوامل هم پکبپی شامل شي ، که چرته کورنوته او لواحقينو ته خلقو خبره پريښې وسے نو بيا به دا خبره دومره مشکل نه وه ، دلته پکبپی ډزي وشوي ، کلاشنکوفې وې ، طماچې وې او تر دي پوري چې خپل نمائنده ګانوئې تپوس کولو هغه هم چا نه پريښو دل نو دا داسې نه وه چې لواحقينو نه پريښو دل ، هغه چې پرون نه هغه بله روح چې هغلته نه ئې پريښو دل ----

(شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: میاں نثار گل صاحب، پلیز۔ میاں صاحب۔

وزیر اطلاعات: هغه چې کوم نمائنده ګان دلته چا نه پريښو دل ، پرون هغه ټولي چرګې هغه سره ملاقات کرسے دے او هغه ته ئې وئيلی دی چې تا سره خه شوی دی ، مونږ د دي بخښنه غواړو او ته زمونږ مشر ئې ، مونږ په دي مړو باندي سياست کول نه غواړو ، تاسو زمونږ بنیادی مسئله حل کړئ چې مونږ ته يو تکلیف رسیدلے دے ،

مونږ سره زیاتے شوئے دے ، د دې معلومات کول غواړي. لهذا دا یواړخ چې کله
 دوئ دلته سره د لاشونوراګلل نو چونکه زمونږ یو اخلاقی فريضه جوړیده، هسي خو
 دا بیخی د مرکز کار وو د صوبې ورسره هیڅ کار نشته خودا خبره هم ډيره عجیبه ده
 چې زه به وايم چې گنې قبائل دی، زما ورسره کار نشته نوزه به خنګه د هغوي تپوس
 نه کوم، زه به ترې خنګه خان نه خبروم؟ او چې خنګه نن دوئ د بلوجستان مثال
 ورکوي نو هم په هغې ګښې چې حکومت لا نه ړو نو خلقو وئيل چې حکومت ئې تپوس
 و نکړو، لهذا درې خله ما په خپل خانی د تلو کوشش وکړو او درې باړه خله زه په دې
 منع شوم چې ډزې پکښې وشوې او ستا دا پوزیشن داسې دے د بشیر بلور صاحب
 شهادت نه پس چې هیڅ پته نه لګي چې دیکښې به د کوم طرف نه خوک ډز کوي او بيا
 به خوک صفائي پیش کوي چې دا چا وکړو او خنګه وشو؟ نو زه د ګورنر هاؤس
 پورې تلے یم او بيا درې خله هغوي واپس کړے یم. بهر کيف مونږ یو کوشش وکړو په
 هغې ګښې خپله فريضه موادا کوله په دې بنیاد یو اخلاقی فريضه چې خه ته وائی.
 مونږ اے سی ايس فاتا سره رابطه وکړه چې چونکه دا بنیادي مسئله ستاسو ده او
 تاسو چې کوم دے په دیکښې لړ پیش رفت وکړئ او دې ملګرو سره رابطه وکړئ او
 مونږ په خپل خانی هم کوشش کولواو دې دوران ګښې ګورنر صاحب پخپله هم خبر
 وو. مونږ د ګورنر صاحب سره رابطه وکړه، چيف سیکرتری صاحب، هوم سیکرتری
 صاحب او آئي جي پي صاحب ما د خان سره کړل او مونږ ګورنر هاؤس ته لاړو او
 مونږ ورته اووئيل چې د دوئ نمائنده جرګه تاسو چې کوم دا خلق ورله اختيار
 ورکوي، هغوي را او غواړي چې خبره ورسره وکړو او جناب سپیکر صاحب، د ډير
 تمہید ضرورت نشته خو کم سے کم چې د هغوي جرګه جوړیده په دیکښې هم درې
 ګهنتې ولګیدې خو بهر کيف هغوي جرګه جوړه کړه او اختيارئ ورله ورکړو. تقریباً
 د شلو کسانو جرګه وه او راغلی پنځوس وو خو هغوي چې کوم اختيار ورکړے وو
 هغه شلو کسانو ته ئے ورکړے وو. بیا چې ګورنر هاؤس ګښې زمونږ او د دوئ خبرې
 کیدې، کم سے کم خلور پینځه ګهنتې په هغې ولګیدې، دوئ سره بالکل ګورنر
 صاحب ناست وو او دا چې ما تاسو ته خوک او وئيل، اے سی ايس فاتا ناست وو،

مونږ د دې د پاره چې ترائیبل د ملکرو سره یو زیاتے شوئے دی، د هغوى د کمک د پاره لار شو او جناب سپیکر صاحب، زه په دیکښې د ثاقب چمکنى صاحب هم مشکور یم چې دی سحرتلے وو او د هغوى دعا ئے کړي وه نو دوئی زه د تفصیلاتو نه لبر خبر کړئ ووم نو هغه خبره زما په ذهن کښې وه چې دا یو زیاتے شوئے دی، د دې زیاتى ازاله په هر قیمت پکار ده، لهذا مونږ هغلته هم په دې نیت ناست وو چې مونږ د خپل ترائیبل بیلت ملګری مطمئن هم کړو او سپورت ئے هم کړو خو اخلاقی طور، انتظامی طور زمونږ په هغې کښې خه لاس نه رسیدو او گورنر صاحب په هغې کښې زیاته د لچسې اخسته او دې دوران کښې دې ټولې جرګې اخره کښې وئیل چې تاسو مونږ له لبر تائیم را کړئ او یوه ګهنه ته چې کوم دی نو بیا جدا شو او د یوې ګهنه تې نه پس بیا مونږ سره کښینا استل او په هغې کښې گورنر صاحب ته چې کوم دیماند هغوى پیش کړو، د هغوى یو خو بنیادی خبرې به زه تاسو ته وکړم، فرسټ چې کوم دی نو هغوى Compensation غوبنتو، Compensation ئے د هغوى د شان مطابق غوبنتو. عموماً چې مونږ belt کښې هم عام شهیدانو ته کوم Compensation ورکوئ هغه درې لکھه دی، د ترائیبل او د فاتا هغې نه زه نه یم خبر چې هغوى له خومره ورکوی خو که دیر هم ورکوی د درې لکھونه زیات هلتہ به هم نه وی. په هغې کښې گورنر صاحب ورتہ وئیل چې زه به دې وخت کښې د پیسو خبره نه کوم خود کفن دفن د پاره چې یو فوری مسئله ده نو دوہ دوہ لکھه روپئی به مونږ تاسو له درکړو او دا Compensation به پراسیس کړو او چې خنکه د رپورت مطابق خبره راشی، بالکل جائز چې خنکه Compensation کېږي مونږ به ئے ورکوئ. ما ورتہ یو خواست وکړو او پې اسے خیبر هم هغه وخت موجود وو، ما ورتہ وئیل جي چې که دا دوہ لکھه خلور لکھه شی ئکه د دې درې لکھه د Compensation نه دا خبره واپروئ چې خوک دا ونه وائی چې دا ګنې هغه دروتین Compensation دی ئکه چې زیاتے هم شوئے دی او دا ملګری تر دې خائې راغلی هم دی، لهذا مونږ د دغه اعلان وکړو او ورسه دا خبره هم وکړه چې بیا به کښینو او د Compensation د پاره اوريجنل چې کوم تحقیقاتی رپورت راشی نو د هغې مطابق Compensation

به پیسې ورکوؤ. هغه جرگې وئيل چې دا مونبر ته، هغه جرگه چې هغوي رالېرلې وه او
 جناب سپېکر صاحب، دا ټول هاؤس ته خکه وايم چې دا د دې ټول قوم امامت دے،
 هغې جرگې وئيل چې دا مونبر ته منظوره ده، يو جى- بل ئى وئيل چې روډ او د بارې
 بازار، تاسو سوچ کوئ چې واقعه خ شوې ده او د ډيماندې خه دے؟ د موقعې مناسبت
 سره خو چونکه د هغوي يو مشکل دے او د غه وخت كېنى مشکل حل کول پکار وو نو
 هغوي وئيل چې زمونبر د بارې بازار بند دے او روډ بند دے، مونبر ورته وئيل چې
 بالکل دا هم ستاسو يو جائزه خبره ده چې په وطن كېنى کاروبار نه وي نو خلق به خه
 کوي؟ خود هغې کاروبار په سطح دا يو خبره وه چې هغلته زياتې پیسې Militants
 ته ئى او د هغوي په هغه مارکيپت باندې قبضې دى، د دې د احتياط د پاره مونبر
 ورته وئيل چې ستاسو خبره مونبر ته منظوره ده، تاسو به يو داسې کميې با اختياره
 جوړه کړئ چې زمونبر سېکورتې اينجنسيز هم کېنىي او د لته د مرکز نمائندګان هم
 کېنىي او خه تحفظات ستاسو به وي او خه به د دوئ وي، دا به د مینځ نه لري کړو او
 روډ او بازار به کھلاڙ کړو. هغوي وئيل چې تهیک ده، دا هم مونبر ته منظوره ده. بيا
 د هغوي مطالبه وه چې Innocent people، بیکناه خلق چې کوم په جيلونو کېنى
 دى، د لته واقعه يو رنگ شوې ده ډيماندې بل رنگ وو، هغوي وئيل چې بیکناه خلق
 دى، مونبر ورته وئيل چې دا خود ډيره جائزه خبره ده، بیکناه خلق به په جيل کېنى ولې
 وي؟ او که دا دې نودا زياتې دے، مونبر د هغې معلومات کوؤ چې کوم خلق بیکناه
 دې په اته خلوېښت کېنټو کېنى به ئې دنه دنه مونبر تاسو ته رها کوؤ. دا زه نه
 وايم، دا ورسه ګورنر صاحب خبره کوي خو زه تاسو ته هغه په دې خائې کېنى
 اېړدم چې هغلته کومه خبره شوې ده، هغوي وئيل چې دا مونبر ته منظوره ده. بيا
 هغوي د انکوائرۍ خبره کوله او د غه رنگ Independent، آزاد، خود مختاره
 انکوائرۍ چې د جوډيشری لفظ ورسه هم وو، لړ Confusion ضرور وو چې په
 ترايبل کېنى جوډيشری انکوائرۍ به په کوم شکل کار کوي او خنګه کيدے شې خود
 هغې د پاره دا خبره ورسه و منلي شوه چې ججان به هم پکېنى وي او يو High
 powered مطلب دا دے کميې به وي او هغوي به د دې تحقیقات وکړي. هغوي

وئيل چې دا مونږ ته منظوره ده. بیا جناب سپیکر صاحب، هغوي وئيل چې زمونږه Day to day مسئلي دی. دا خون نيو واقعه وشوه که سبا بیا کېږي، بله ورخ بیا کېږي، هغې سره به خه کوو؟ لهذا هغوي وئيل چې زمونږيو بله جرګه داسې پکار ده چې مونږ په روټین کښې تاسو سره ملاوېبر او د دې راتلونکو مسئلو د حل د پاره او رکاؤټونو د پاره د دوئ سره رابطه کوؤ. گورنر صاحب ورته وئيل چې بالکل تهیک ده دا هیڅ خبره نه ده، تاسو به په خپله خوبنې ما ته یو نمائنده جرګه راکړئ او هغه به په دې مسئلو کښې مونږ سره رابطه کوي. د لوکل پولیس په حواله هغوي دا وئيل چې دیخوا تهانې دی او چې کله مونږ د بارې نه راخو یا د ټرائبل بیلت نه سیتیلډ بیلت ته راخو نو د پولیس رویه مونږ سره مناسب نه ده، چونکه دغه وخت کښې زمونږ دا خبره وه نوما ورته او وئيل چې بالکل که تاسو ته پولیس داسې خه خبره کړې وي نو د هغې زه بخښه غواړم، حالانکه زما د پولیس مشران ناست وو، خو چونکه د بدقصمتی نه زمونږ پوزیشن داسې د سے چې تالاشی اخستل او تپوس کول زمونږ یو مجبوري جوړه شوې ده خو زمونږ د پښتنو خپل روایات دی، مونږ پولیس ته دا او وئيل چې تاسو به د پولیس په سیتیلډ کښې د دوئ نه تالاشی نه اخلى بلکه د پښتنو روایاتو مطابق چې د دوئ انا ته تهییس هم نه رسی او ستاسو مقصد هم پوره کېږي. لهذا هغه خبره هم وشوه او تاسو د پښتو په حساب دې تول هاؤس ته وايم چې تولو دعا د خير و کړه. کوم چې د هغوي نمائنده جرګه وه دا تولې خبرې هغوي وکړي او دا ورسره گورنر صاحب ومنلي او دعا د خير وشوه او مونږ په دې خوشحاله وو چې بس مسئله حل شوه. په دې جرګه کښې دوه کسان وو چې هغوي دننه خبره هم نه ده کړې او بارئه اشتعال پیدا کړو او د جرګې دا اتلس کسان ورته اړم هم وو خوتاسو ته پته ده چې په داسې موقعو باندې د اشتعال خبره ډیر اثر کوي او د عقل او د شعور خبره کم اثر کوي، لهذا هلتنه یو داسې خبره وشوه چې د هغې نه پس ناخوشکوار په دې شکل وشوه چې تول هر خه هغوي منل، لواحقينو هم چغې و هلې چې خدائے ته و گورئ زمونږ په لاشونو باندې سیاست مه کوي، یو مسئله ده چې هغوي زمونږ سره منلي ده، دغله حل شوې ده، تاسو د دې نه خه جوړوئ؟ یقیناً د مرو احترام شته او

چې د غلته خه واقعه شوې ده مونږ په هغې هم خفگان کوؤ، هغه باقاعده په احترام
 باندي، د هغوي نه بکسي ته نقصان رسيدلے د سه نه خه بل خه او هغه پي اسے ته هم
 هغه رنګ حواله شوي دي چې خنګه په تابوت کښې بند وو خودا يو ناخوشگوار
 واقعه په دې بنیاد چې د جرګې خبره بیا پخپله خلقونه منله، اشتعال ئې پیدا کړئ
 د سه- هغه په دې بنیاد نه ده شوې چې ګنبي حکومت ئې تپوس نه کولو، زمونږ سره خو
 د مرکز وچته چوکئ هغه ګورنر د سه او ګورنر ورسره نیغ په نیغه خبرې کولي، لهذا په
 دې بنیاد زه دا خبره کول غواړم چې او س هم زه دا خپل هاؤس نور په اعتماد کښې
 اخستل غواړم چې هغه جرګه بیا کښیناسته چې پرون ئې احتجاج کولو، هغه نن
 کښیناسته چې خدائیسه ته وګورئ مونږ احتجاج نه کوؤ، مونږ يو مسئله سر ته رسولې
 ده، مونږ سره هغوي منلي ده، مونږ پريېدئ چې دا خبره سر ته ورسى ځکه که د
 جرګې خبره ماته شوه نو چې دا خه ورسره منلي شوي دي بیا خوبه دا هم نه وي او
 جناب سپیکر صاحب، بنیادی خبره چې کوم مفتی صاحب وکړه چې د آپريشن خبره
 وه، دوئ دا وئيل چې آپريشن د بند شي- مونږ هم ورته او وئيل چې مونږ يو ورڅ هم
 آپريشن نه غواړو، هغه به خوک وي چې هغوي به وائی چې آپريشن د کېږي چې
 مجبوري او ضرورتونه نه وي، چې لکه نن مفتی صاحب پخپله وائی چې دهشت
 ګرد و خلاف وي نوزه ورسره يم، لهذا هلتله چې دهشت ګرد شته، لازمي طور ده چې
 د هغوي خلاف خوبه کارروائي يونه يو شکل کښې وي خو هغوي ته مونږ او وئيل چې
 بالکل ستاسو دا خبره جائزه ده، دې باندي به هم کښينو او د یو بل تحفظات به دغه
 ګرو او ډير زربه مونږ دې نتيجې ته ورسو چې ستاسو د قبائلو طرف نه يو Surety وي
 او دلتنه سیکورتۍ ایجنسي وي او مرکزی حکومت چې کوم هغوي له د کارروائي
 احکامات ورکړي دی، هغه به مونږ بند ګرو او دا يو خپل مینځ کښې د Mutual
 understanding په بنیاد باندي به د غلته امن قائم شي او دا کارروائي به بندې شي-
 لهذا دا ټوله خبره، چونکه زما يو يو کس خبره کړې ده لس لس منته او پینځلس منته
 نو زه د ټولو جواب کوم نو هغه حساب تاسو پخپله اندازه ولکوئ، زه ستاسو په
 پوزیشن پوهېږم خو بهر کيف دا زما يو مجبوري ده. زه او س دا خبره په داسې

راغوندېول غواړم جناب سپیکر صاحب چې هغه جرګه وائی چې مونږ اوسم هم په جرګه قائم یو، هغوي د خپل حیثیت او زمونږد پی اسے سره رابطه کړي ده چې تاسو هم هغه شرائط چې کوم مو مونږ سره طے کړي دی، تاسو په هغې پاښدي کوئی نو مونږ نور احتجاج نه کوؤ. لهذا خدائے ته وګورئ چې چا سره واقعه شوې ده هغوي ته Compensation ملاوېږي، د هغه په زړه باندې پټئ لګي، هغه مطمئن کېږي. په وړومې خل حکومت یو د اسې Initiative واختو چې خلقو احتجاج وکړو، هغه ئې مطمئن کړو، اوسم چې د اطمینان خبره راغله نو هغې کېښې اشتعمال پیدا کول، هغې له سیاسي رنګ ورکول، هغه د چا خلاف خبره راوړل، دا هغه لواحقینو نه تپوس کول غواړۍ چې دا اصلی مسئله د چا ده، لهذا بالکل ثاقب صاحب چې کومې خبرې ته اشاره کړي ده او زما دې نورو مشرانو، مونږ وايو بالکل آزاده انکوائزۍ په دیکېښې پکار ده، مرکزی حکومت د زر تر زر دیکېښې انکوائزۍ مقرر کړي او د دې پته د ولکوی چې دا بیګناه خلق په کومه طریقه مړه شوی دی او شهیدان شوی دی او چې هر چا هم کړي وي او په آزاده انکوائزۍ کېښې دا خبره ثابته شوه چې د چا Fault دے، دې ته بیانا شی کتلې چې دا خوک دے؟ چې هر خوک وي هغه بیانا مجرم دے او چې مجرم وي نو مجرم ته به سزا ملاوېږي. (تالیاں) لهذا په دې بنیاد زه جناب سپیکر صاحب، دې خپلو ملګرو ته خواست کوم چې دیر په احترام سره، د دوئي جذبات احساسات په خپل خائې دی خودا تفصیل ما د دوئي مخې ته کېښو دلو، اوسم هغوي خپلې جرګې له اختیار ورکړے دے، جرګه ئې شته، اوسم که هغه جرګه بیانا دا اووائی چې یره زه مطمئن نه یم، تاسو له راشی خو ډیره بنه خبره ده، که هغه وائی چې زما خوک منی نه بیانا ډیره بنه خبره ده. که لواحقین اووائی چې زه دا خبره نه منم بیانا ډیره بنه خبره ده نو چې د هغوي خپله مسئله ده، خپله ئې جرګه ده، خپل مشران ئې مقرر کړي دی او نن هم هغوي وائی چې هغه دوه کسانو کوم زیاتې کړے دے نو دا ئې زمونږد مرو سره زیاتې کړے دے، دا به نه وو شوی که دوئي ترې سیاست نه جوړولو، لهذا ډیره بېکلې مسئله حل شوې ده، مونږه د ترائبل سره یو، مونږد بېګناه د هر انسان سره یو او چې چرته بېګناه خلق شهیدان کېږي، مونږه به خپله وینه هلتله

کښې توئیو، موږ د بیګناه خلقو نه سودا کولې شو او نه ئے یواخې پریښود مے شو۔ لھذا زه د ټولې اسمبلی نه تھائیل ملګرو ته د دې ځائې ورته Surety ورکوم چې که ته مانه انتظامی طور جدا ئې خو ما نه په وينه جدا نه ئې، مانه په خاوره جدا نه ئې، مانه په ختیه جدا نه ئې، مانه په مذہب جدا نه ئې چې چرتہ چرتہ تاسره زیاتسے کېږي او زما وس رسی تھیک به درسره په مورچه کښې ولاړ یم چې ستا وينه توئیرو زما وينه به هم توئیرو، زه ستا په شا کېږم نه۔ ډیره مهربانی او شکريه جي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب بابر علی صاحب، پلیز آپ شکريه ادا کریں۔

جناب مابر علی خان: شکريه جناب سپیکر، زه۔۔۔

مفکی تفایت اللہ: جناب سپیکر!۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: فلور میں نے اس کو دے دیا آل ریڈی، اب وہ بات کر رہے ہیں، پھر اس کے بعد آپ بات کریں۔

جناب مابر علی خان: شکريه جناب سپیکر۔ زه د ټولو سیاسی پارتو مشرانو ته سلام کوم دلتہ او زه د اللہ ډیر شکر گزار یم چې هغوي ماله دا عزت را کړو۔ زه د شبقدر PK 22 د عوامو ډیره شکريه ادا کوم چې هغوي زه خپل ممبر منتخب کرم، خنگه چې هغوي زما والد صاحب محمد علی خان او زما نیکه حاجی دلاور خان منتخب کړے

وو۔ (تالیاں) دې سره سره زه د ټولو سیاسی جماعتونو او د هغوي لیدر شکريه ادا کوم چې هغوي موږ، ته خپل Candidates اونه درول او زموږ

په غم کښې موږ سره شریک شو۔ (تالیاں) ان شاء اللہ دې سره زه

هغوي ټولو ته خراج تحسین پیش کوم او دې سره به جمهوریت نور هم مضبوطېږي۔ زه دا وئیل غواړم چې زه تاسو کښې یو کشريم او اوس راغلے یم نوتاسو زما مشران یئ او دا درخواست کوم چې زما تاسو رهنمائي کوئ او ان شاء اللہ زه به ايمانداری

سره (تالیاں) زه به ايمانداری سره د خپلو خلقو د پاره دلتہ آواز و چتوم او د هاؤس د رولز به پابندی ساتم۔ ډیره مننه۔

(تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: ڈیرہ مننہ، ڈیرہ مہربانی۔

توجه دلاؤ نوٹس ہا

Mr. Deputy Speaker: Next item. ‘Call Attention Notices’: Ms. Noor Sahar MPA, to please move her call attention notice No. 833, in the House. Ms. Noor Sahar, please.

Ms. Noor Sahar: Thank you, Mr. Speaker. I would like to draw the attention of the Government towards the sacked employees` restoration. The Establishment Department (Regulation Wing), under the Khyber Pakhtunkhwa Sacked Employees (Appointment) Act 2012 (Khyber Pakhtunkhwa Act No. XVII of 2012), has issued a letter for resotoration of the sacked employees, but despite the fact, the instructions issed-----

Mr. Deputy Speaker: Sher Shah, please.

Ms. Noor Sahar: No action has been taken so far. The Government attention is drawn to the issue to restore the sacked employees and expedite the process under the mentioned Act.

سپیکر صاحب، زه دیکبندی دا خبره کول غواړم چې دا د دی اسambilئ نه ایکت

پاس شوئے وو چې دا به بحال شی۔ او سه پورې په هغې باندې هیڅ
ونه شو او د دی استې بشمنټ والا نو تیس هم ولیپرلو او هغوي خبردار هم کړل چې دا د
اسambilئ نه ایکت پاس شوئے، د کوم ایکت ما ذکر و کرو، ایکت نمبر 12 او او سه
پورې په دی Implementation نه دے شوئے او هغه کسان بحال نه شول۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو به کوم یو جواب ورکوئ؟ میان صاحب، پلیز۔

وزیر اطلاعات: د اسې ده جي چې بالکل دوئ کوم د Sacked ملازمینو خبره کوي، د
هغې د پاره د لته کیښت کښې هم مونږه Decision اخستے وو او چې کوم کوم
ڈیپارتمنټس کښې پوستونه خالی کیږي نو د یرش فیصد هغې کښې مونږ د دوئ کوئه
مقرر کړې ده او په دیکبندی دا یو ڈیپارتمنټ چې په هغې کښې شپاپس جو نئر
کلر کان وو هغوي Apply کړې وه او هغه په پراسیس کښې دی او چې چرتہ چرتہ

دوئ وائی چې دې باندې عمل نه کېږي، عمل به په هغه صورت کښې کېږي چې د کوم ډیپارتمنټ خلق بے روزگاره شوی دی او په هغې کښې پوستونه را اوخي نو په هغې کښې به هغه Apply کوي نو چې چرته هم د اسې خالی کېږي او را اوخي به نو هغې کښې به تيس فيصد د هغوي کوتې وي. که دوئ دا پوائنټ آؤټ کړه چې یره فلانکي ځائي کښې راوتي وو او دوئ چا ځائي کړي نه دی یا ديرش فيصد دوئ ته کوتې نه ده ملاو شوې بیا خو ټهیک خبره ده، اوسم هم مونږ په هغه ځائي ولاړ یو، دوئ چې د اسambilی کوم Decision د سے، زمونږ د کیښت کوم Decision د سے چې چرته هم پوستونه خالی کېږي، ديرش فيصد به د دوئ پکښې حصه وي او د دې مطابق به هغوي ته خپله نوکري ملاو یوري.

Mr. Duty Speaker: Mr. Naseer Muhammad Khan Maidadkhel, honourable MPA, to please move his call attention notice No. 837 in the House. Mr. Naseer Muhammad Khan, Please.

جناب نصیر محمد میداد خیل: شکریه جناب سپیکر۔ میں آپکی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف مبذول کروانا چاہتا ہوں، وہ یہ کہ گورنمنٹ گر لزڈ گری کالج سرائے نورنگ ضلع کلی مرودت جس کی تعمیل کیلئے 30 جون 2013 کی تاریخ محکمہ سی اینڈ ڈبلیوکی نے ٹھیکیداروں کو دے رکھی ہے، اس وقت کالج کی تعمیر کا کام جاری ہے جبکہ محکمہ ہائرا ججو کیشن Handing / Taking سے قبل کالج کے اساتذہ، کلاس فور اور کلریکل شاف کی بھرتی کا رادہ رکھتا ہے جو کہ خلاف ضابطہ اور قانون ہے اور ان بھرتیوں سے صوبائی خزانے پر بھی بوجھ ہو گا۔ جناب سپیکر، یہ جو کالج سرائے نورنگ میں گر لزڈ گری کالج بن رہا ہے، یہ پچھلی حکومت کا منظور کردہ ہے۔ اس پر پچھلی حکومت سے یہ کام جاری ہے، پانچ سال ہو چکے ہیں ابھی تک یہ کالج مکمل نہیں ہوا اور جو ہمیں اطلاعات سی اینڈ ڈبلیو والوں نے دے رکھی ہیں، انہوں نے کہا ہے کہ شاید ہم 30 جون 2013 کو بھی یہ کالج مکمل نہیں کر پائیں گے۔ جب ایک کالج بنائی نہیں ہے، جب اسکی Handing / Taking میں رہتے ہیں اور چھ میںوں میں بھی اس کی تعمیل مشکل ہے، شاید یہ 2013 انکے Handing / Taking میں موقع پر جبکہ کالج کی تعمیر کا کام جاری ہے، ایسے موقع پر کلاس فور کیلئے ابھی سے میں بھی مکمل نہ ہو پائے اور ایسے موقع پر جبکہ کالج کی تعمیر کا کام جاری ہے، ایسے موقع پر کلاس فور کیلئے ابھی سے بھرتی کرنا کماں کا انصاف ہے، کیا یہ خزانے پر بوجھ نہیں ہو گا؟ صرف چند لوگوں کو بھرتی کر کے سیاسی فائدہ شاید

کسی کو تو ملے لیکن یہ ایک بوجھ ہو گا حکومت پر بھی اور خزانے پر بھی، اس لئے میری آپ کے توسط سے جناب وزیر صاحب سے ----

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب منستر صاحب پلیز، قاضی اسد صاحب پلیز۔

قاضی محمد اسد خان (وزیر برائے اعلیٰ تعلیم): تھیں کیوں سپیکر صاحب۔ محترم نصیر محمد خان نے جس بات کا ذکر کیا تو سر، میں آپ کی خدمت میں اور اس ہاؤس کی خدمت میں عرض کرنا چاہتا ہوں کہ آپ کو پتہ ہے کہ صوبے میں کتنے سکولز، جن کی بلڈنگز تیار ہیں، کتنے ہی ایسے کالجز جنکی بلڈنگز اس حالت میں تھیں ہمارے آنے سے پہلے اور اس حکومت کے دوران بلڈنگ موجود تھی شاف نہیں تھا، پھر اس ایوان میں یہ بات بار بار کی جاتی رہی کہ جیسے ہی بلڈنگ اس قابل ہو، اس سٹیج میں ہو کہ وہاں پر کام چلا یا جاسکے تو آپ خزانے سے پوٹھیں کروالیا کریں اور ساتھ ساتھ سر ایسی کمیکس آپ کے سامنے بھی ہیں کہ جماں ہم نے اگر کالج کی بلڈنگ کا کام شروع ہو چکا ہے تو کرایہ کی بلڈنگ میں کلاسز شروع کیں اور وہاں پر ہم نے شاف بھی مہیا کیا اور اساتذہ بھی مہیا کئے اور وہ کالج یادارہ شروع کر دیا گیا۔ اس کالج کی پوزیشن یہ ہے، جو پورٹس ہمیں دی گئیں کہ وہاں پر کلاسز شروع کی جا سکتی ہیں، اس کا ایک ایسا بلاک موجود تھا کہ جس میں کلاسز کو شروع کر دیا جائے۔ نہ صرف سرائے نور نگ کالج کی بات ہے سر، اس کے علاوہ بھی پانچ کالجز ہیں جن میں ہم نے کوشش کی اور لیکچر رز تو سر ہم نہیں بھرتی کرتے، لیکچر Basically پبلک سروس کمیشن سے بھرتی ہوتے ہیں، ہم صرف وہاں پر ٹینچنگ شاف کو ٹرانسفر کے ذریعے بھیج سکتے ہیں۔ تو ہماری جو جدوجہد ----

(مغرب کی اذان)

جناب ڈپٹی سپیکر: بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ وقفہ سے پہلے گزارش ہے، جناب ہارون بلور صاحب ایڈ وائر ٹو چیف منستر سپیکر صاحب کی ----

جناب نصیر محمد میداد خیل: جناب سپیکر! میرے سوال کا جواب ابھی پورا نہیں ہوا۔

جناب ڈپٹی سپیکر: وقفہ کے بعد دے گا ناپلیز، آپ کیوں مطلب ہے، وقفہ کے بعد دے گا۔ وقفہ سے پہلے جناب ہارون بلور صاحب ایڈ وائر ٹو چیف منستر سپیکر گلری میں تشریف فرمائیں، (تالیاں) ہم ان کو اپنی طرف سے، آپ سب معزز اکیں کی طرف سے خوش آمدید کتے ہیں اور ساتھ ان کے آنے کا مقصد کہ

وہ تمام ممبر ان، معززین کا شکریہ ادا کرنے کیلئے تشریف فرمائیں۔ ان کا بہت بہت شکریہ۔ ان کی طرف سے میں آپ سب کا شکریہ ادا کرتا ہوں کیونکہ انہوں نے مجھے لکھا ہے کہ میں معززار اکین کا شکریہ ادا کرنے کیلئے بہاں آیا ہوں۔

(تالیاں)

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر صاحب۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ولیٰ تا خہ وئیل خہ؟ میاں صاحب، میاں افتخار حسین صاحب۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر صاحب! نن چی ہارون دلتہ ناست دے، تاسو ته پته ده چی بشیر خان شہید شو نو هغه د ایپواائزر په حیثیت باندی دلتہ موجود دے او په هغې ڈیرپی خبرپی شوپی دی د نورو خبرو ضرورت نشته دے۔ زموږ د پاکستان د ټولو نه لوئے اعزاز نشان پاکستان، مونږ دا ټوله اسمبلی د دی ټولو ملګرو ته درخواست دے چی په شریکه باندی مونږ مرکز ته، دا خو زه تجویز پیش کوم بیا قرارداد به پیش کرو چی هغه په شریکه پاس شی چی هغوي ته نشان پاکستان، ملاو شی۔ دا به مرکز ته چی کوم دے په دی موقع باندی مونږ د دی (تالیاں) مهربانی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: دس منٹ کا وقفہ۔ اس کے بعد انشاء اللہ ہم پرو سیڈنگز شروع کریں گے۔ تھینک یو ویری چج۔

(اجلاس کی کارروائی نماز مغرب کیلئے ملتوی کردی گئی)

(وقفہ کے بعد جناب ڈپٹی سپیکر مسندر صدارت پر مت肯 ہوئے)

جناب ڈپٹی سپیکر: بسم اللہ الرحمن الرحيم۔ قاضی صاحب! آپ اپنابیان جاری رکھیں، پلیز۔

قاضی محمد اسد خان (وزیر برائے اعلیٰ تعلیم): سر، میں جیسے عرض کر رہا تھا کہ ہم ایسی کوئی پالیسی ۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محمد نصیر خان میداد خیل صاحب سے ریکویسٹ ہے کہ وہ تشریف لائیں کیونکہ اس کے کال اپیشن پر بحث ہو رہی ہے۔

وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: سر، میں جیسے پہلے عرض کر رہا تھا، اذان سے پہلے، نماز کیلئے بریک سے پہلے، پرانچ دیگر کا لجز ایسے ہیں جن کیلئے ہم کوشش کر رہے ہیں کہ ان میں اسی سال کلاسز کا اجراء کیا جاسکے، کہیں پر ہم نے نئی ایڈمشنر کیلئے کوشش کی، کہیں پر ہم نے ماہیگریشن کے تھرو، کوشش کی، بھرتی سراہی تک وہاں پر کوئی نہیں کی اور جو سٹاف وہاں بھیجا، وہ ٹینچنگ سٹاف اس لئے تھا کہ ایڈمشنر کو ہم Facilitate کر سکیں اور سر، یہ تو Sanctioned posts ہیں آچکی ہیں، اگر خزانہ والے ہمیں پوسٹ نہ دیں تو پھر ادھر ہم پریشان ہوتے ہیں، لوگ پریشان ہوتے ہیں۔ Specifically سر، یہ جو کافی تھا، گو کہ یہ 2006ء میں Approve ہوا تھا، اس کی سائب کی سلیکشن پر مسئلہ تھا، پھر پچھلی حکومت کے دور کے آخری آیام میں اس کی زمین کا مسئلہ حل ہوا اور پھر ہماری گورنمنٹ نے اس پر کام شروع کیا۔ اب پوزیشن یہ ہے سر کہ ابھی بھی ہم کوشش کر رہے ہیں کہ اس علاقے کی بچیاں، 25 کلو میٹر دور نزدیک ترین دوسرے کافی ہے، کہ وہ بچیاں اس کافی میں آ جائیں اور ہم کلاسز کا اجراء کریں اور Sir Naturally جب ہم کلاسز کی طرف جاتے ہیں تو پھر وہاں پر ہمیں Equipment لانا پڑتی ہے، فریچر لانا پڑتا ہے تو اس کیلئے جو ضروری بھرتیاں ہیں، اس کے اوپر کارروائی کی جائے گی اور ان شاء اللہ تعالیٰ کسی قسم کا کوئی بھی بوجھ خزانہ پر نہیں ڈالا جائے گا اور نہ ہی سر کوئی ایسی کارروائی کی جائے گی کہ جس سے میرے دوست کا یا اس ہاؤس کا یا عوام کا استحقاق مجرور ہو۔ تھینک یو۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نصیر محمد خان صاحب کاماہیک آن کریں۔

جناب نصیر محمد میداونیل: شکریہ جناب سپیکر۔ جناب سپیکر، جیسے ہمارے محترم وزیر صاحب نے فرمایا کہ یہ 2006 کی سکیم، آج 2013ء ہے جی اور میں یقین سے یہ آپ کو بتاتا ہوں کہ 2014 جون تک بھی یہ کافی، کمپلیٹ، نہیں ہو گا۔ اس کا ابھی بھی گیٹ نہیں ہے، چار دیواری کا گیٹ نہیں ہے ورنہ میں ابھی بھی آپ کے توسط سے وزیر صاحب سے یہ درخواست کرتا ہوں کہ کل چھٹی کا دن ہے، میرے ساتھ جا کے یہ خود نفس نفیس دیکھ لیں، یہ مسئلہ ہے بچیوں کا، لڑکیوں کا۔ جناب سپیکر، ایک طرف مزدور اور ٹھیکیدار کام کر رہے ہیں اور دوسری طرف بچیوں کو یہ تعلیم دلانے کی بات کر رہے ہیں، یہ تو دو متفاہد باتیں ہیں اور جہاں پر پانی ہو گا، آگ ہو گی تو یقینی بات ہے نقصان ہو گا۔ تو میں ان سے یہ درخواست کر رہا ہوں کہ Handing / taking over کرنے کے بعد جب 2006ء کی بات ہے تو کیا ایسی جنسی ہے کہ ابھی سے یہ اپا ننٹمٹھس کر رہے ہیں؟ Let them wait till the work is completed and handed over to education.

جناب ڈپٹی سپیکر: قاضی صاحب ان کی Apprehension یہ ہے کہ انہی تک کالج کی تعمیر مکمل نہیں ہوئی اور آپ مطلب ہے اپا نہمنٹ کر رہے ہیں کلاس فور کی یا Clerical کی اس کے بارے میں آپ کیا فرماتے ہیں؟ وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: سر، اس کے بارے میں یہ عرض کرتا ہوں کہ میرے اپنے حلقہ میں سرا! پھر الکے مقام پر بیگم نسیم ولی خان گر لز ڈگری کالج بنانا ہوا ہے ہری پور میں، وہاں پر Academic block تیار نہیں ہے سر لیکن ہاٹھل میں تقریباً چھ ماہ سے ہمارے ہاں کالج چل رہا ہے اور وہاں پر کام بھی ساتھ ساتھ جاری ہے، 6 سو کے قریب سر وہاں پر سٹوڈنٹس کی تعداد ہے۔ اس سے کوئی فرق نہیں پڑتا سر، ایم جنسی ہے، اب آپ ڈبل شفت چلاتے ہیں، تین تین شخص کی بھی ڈیمانڈ ہے انسٹی ٹیو شنز میں۔ Basically

جناب ڈپٹی سپیکر: نہیں، یہ اس کالج کو آپ شروع کرنا چاہتے ہیں؟ وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: جی سر، ہم اس کو شروع کرنا چاہتے ہیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تو آپ پھر کہاں، کوئی بلڈنگ ہے اس میں؟ وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: جی سر، ہاٹھل کی بلڈنگ تیار ہے جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ہاٹھل کی بلڈنگ تیار ہے؟

وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: جی سر، اس میں ہم کرنا چاہتے ہیں سر، ہاٹھل کی بلڈنگ میں ہم کرنا چاہتے ہیں، ان کا جو سر خدشہ ہے ان شاء اللہ تعالیٰ ایسا نہیں ہو گا کہ کوئی وہاں پر گیٹ نہیں ہو گا اور کلاسز نہیں چلیں گی۔ ان شاء اللہ۔۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نصیر محمد صاحب، بات یہ ہے کہ آپ کا علاقہ ہے۔

جناب نصیر محمد میداد خیل: جناب سپیکر صاحب، میں کہتا ہوں کہ وہاں پر مزدور اور مستری کام کر رہے ہیں، ٹھیکیڈار کام کر رہے ہیں، سی اینڈ ڈبليو نے خود لکھ کے دیا ہوا ہے کہ ایک سال اس پر لگے گا۔

جناب ڈپٹی سپیکر: میرے خیال میں قاضی صاحب، اس میں ہم اس طرح کر لیتے ہیں، آپ نے جو فرمایا، یہ کنٹریکٹر کے ساتھ ایگر یمنٹ ہے 30 جون 2013 کو، He had to complete Because you are the owner، آپ مطلب ہے سی اینڈ ڈبليو ڈپارٹمنٹ کو، اس بلڈنگ کو، کمپلیٹ کیا جائے۔ جب یہ کمپلیٹ ہو جائے، اس کے بعد آپ اپا نہمنٹ کر لیں کیونکہ

اب یہ بات آپ کی بھی درست ہے لیکن اب ہاٹھل کے کمرے اور عام بلڈنگ میں بڑا فرق ہوتا ہے، اب ہاٹھل میں آپ کا لمحہ شروع نہیں کر سکتے، اس میں بورڈ نہیں ہوتا ہے، اس میں بلیک بورڈ نہیں ہوتا ہے، تو آپ اس طرح کر لیں کہ آپ Executing agency پر زور دے دیں کہ جو That is C&W department concerned XEN جو ہے، وہ ٹھیکیڈار کو نوٹس دیدے کہ بھائی 30 June 2013, according to agreement made between the executing agency and the contractor, they should be implemented in letter and spirit.

آپ کر لیں۔

وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: باکل سر، آپ کی بات پر ہم نے Already عمل کیا ہوا ہے، ان کو کہا ہے کہ اس کو آپ Expedite کریں، جلدی کر دیں لیکن سر ہاٹھل کی بلڈنگ میں کلاسز، ہری پور کی میں نے اپنے حلقے کی مثال دی سر، کہ چل رہی ہیں، چونکہ لوگوں کو تکلیف ہے اس لئے ہم چاہ رہے تھے کہ یہ جو نزدیک کی بچیاں ہیں، ان کو دور نہ جانا پڑے۔ اگر آپ ایسا کہتے ہیں سر، اگر کوئی حکم صادر کرتے ہیں تو میں پابند ہوں لیکن پر ابلم سروہاں پر کوئی اس قسم کا نہیں ہے اور نہ کوئی ایسا ہمیں بھرتیوں کا خاص شوق ہے کہ ہم ادھر صرف جاتے جاتے بھرتیاں کریں۔ ان شاء اللہ خزانہ پر بوجہ نہیں ہو گا لیکن اگر کلاسز شروع ہوئیں تو سر مجھے ضروری شاف چاہیئے ہو گا۔

جناب نصیر محمد میداد خیل: جناب سپیکر، جی جو میں نے کہا تھا کہ -----

جناب ڈپٹی سپیکر: جی بس میں نے وہ کہہ دیا، بس وہ نہیں -----

جناب نصیر محمد میداد خیل: تھیں کہ یو۔

Mr. Deputy Speaker: Next, Ms. Musarrat Shafi (Advocate), the honourable MPA, to please move her call attention notice No. 847 in the House. Ms. Musarrat Shafi Advocate, please.

محترمہ سرت شفیع ایڈوکیٹ: جی، مر بانی جی۔ سپیکر صاحب، میں آپ کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف مبذول کروانا چاہتی ہوں، وہ یہ کہ عرصہ تقریباً تین سالوں سے کوہاٹ کی سڑکوں کی تعمیرات کا کام شروع ہے

مگر مکمل ہونے کا نام نہیں لیتا۔ محکمہ سی اینڈ ڈبلیو کے توسط سے سڑکوں کی تعمیر کا کام ہو رہا ہے جو کہ طوالت کا شکار ہے اور عوام کو سخت مشکلات کا سامنا ہے، تعمیرات کا کام جلد سے جلد مکمل کروایا جائے۔

سپیکر صاحب، دیکبندی زد یو خوب خبری کول غوارم۔ د کوهات د سرکونو حالت Already ڈیر خراب دے خوچی کوم کار شروع دے دھبی د ختمولو نامه جی نشته ما خپله Personally دی محکمی سره تعلق ساتلے وو او رابطہ می ورسہ کرپی وہ نو هغوي مونبر ته دا خبره وکرہ چی جی د دی وجہ دا دھ چی دی خه فنڈنگ کبندی خه ڈیر سویر شوئے دے او مونبر ته خه پیسپی پاتی دی، کہ هغه مونبر ته زر ملاوپی شی نو مونبر بہ دا بقايا کار زر مکمل کرو۔ نو زمونبر دا ریکویست دے چپی چونکہ تین چار سال نہ دا کار شروع دے اور عوام ہم سخت مشکلات کبندی دی کہ دا فنڈنگ ورتہ زروشی او دا کار Speedy شی نو زمونبر حکومت ته چی کوم وزیر اعلیٰ صاحب ڈیر غتہ یوہ فیصلہ کرپی وہ د کوهات سرکونو حوالی سره او اربونو روپی Almost پہ دی کوهات سرکونو باندی لگی لکیا دی، نو دا کریدت چی کوم مونبر ته ملاویدونکے وو، دا وبال جان جوڑ شو۔ نو مہربانی دا دھ چی کہ دا معاملہ لبہ غوندی Speedy کرئی نو مونبر بہ او خلق بہ زمونبر شکر گزار وی او مونبر بہ د خلقو شکر گزار یو۔ ڈیرہ مہربانی جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب ارشد عبداللہ صاحب، آزریبل منظر لاء۔

بیرون ارشد عبداللہ (وزیر قانون): شکریہ جی۔ ان کا جو توجہ دلاؤ نوں ہے، اس کا جواب دو حصوں پر مشتمل ہے۔ پہلا یہ کہ کوہاٹ کے اندر جو ہے کوہاٹ سٹی پراجیکٹ ہے جس کے اوپر سی اینڈ ڈبلیو ڈویژن کوہاٹ کام کر رہا ہے، بلکہ کام تقریباً مکمل ہو چکا ہے اور یہ تقریباً چار کلو میٹر Along with drainage کمپلیٹ، ہو چکا ہے۔ دوسرا جو حصہ ہے، وہ خیبر پختونخواہی وے اتحاری کوہاٹ ہنگور روڈ پراجیکٹ ہے یہ تقریباً 16 کلو میٹر روڈ ہے جس کی Dualization ہو رہی ہے، اس میں تقریباً 13 کلو میٹر سڑک کی Dualization ہو چکی ہے، باقی تین کلو میٹر رہتی ہے جو شیرکوٹ بائی پاس کا ایریا ہے جس پر ابھی کام ہو رہا ہے۔ اس کیلئے فنڈز مختص ہیں، کچھ اس 'فنا نش ایر'، میں ہو جائیں گے اور کچھ 'نیکسٹ فنا نش ایر'، تک جو ہیں ان شاء اللہ یہ جون 2013 تک تقریباً ان شاء اللہ اس کی 'کمپلیٹ' ہونے کی امید ہے ان شاء اللہ۔

Mr. Deputy Speaker: Next, Mr. Abdul Akbar Khan, not present so it is lapsed. Next one, Mufti Said Janan, the honourable MPA, to please move his call attention notice No. 860 in the House. Mufti Said Janan, please.

مفتی سید حنان: بسم اللہ الرحمن الرحيم۔ میں آپ کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف مبذول کروانا چاہتا ہوں، وہ یہ کہ میرے حلقے 43-PK کی واٹر سپلائی سکیم بمقام تورہ وڑتی اور کربونڈ شریف کی واٹر سپلائی سکیم کو ٹھیکیدار نامکمل چھوڑ کر قومی خزانہ سے مذکورہ سکیم کیلئے منظور شدہ رقم تمام کی تمام ملکہ پبلک، ہیلتھ، ہنگو کے ذمہ داروں کے ساتھ مل کر نکالی ہے جبکہ کام کو نامکمل چھوڑ کر چلا گیا ہے۔ ملکہ پبلک، ہیلتھ کے ذمہ دار افراد کے ساتھ متعدد بار رابطہ کرنے کے باوجود وہ مسئلہ حل کرنے میں دچھپی نہیں لے رہے ہیں، لہذا صوبائی حکومت مذکورہ مسئلے میں ملوث ذمہ داروں کے خلاف فوری اقدامات اٹھائے تاکہ قومی خزانے کی خطیر رقم عوام کے مفاد میں خرچ ہو سکے اور آئندہ کیلئے ایسی ناجائز حرکات کا سد باب ہو سکے۔

دا جی دا اول کوم سکیم دے واتر سپلائی سکیم تورہ ورئی، بل کبپی جی دوئی ته 55 لاکھ روپیہ تھیکیدار ته اولنی خل باندی ورکرپی وپی پہ سن 2008 او 2009 کبپی، بیا دا پروت وو، پروت وو، پروت وو، پروت وو، پروت وو مطلب دا دے بار بار مونبر، رابطی کولپی، بلہ ورخ دا اسمبلی ته را غلو پہ دی باندی کار شروع شو۔ دا بل سکیم باندی جی دا کر بوغی والا سکیم باندی 30، 35 لاکھ روپیہ لگیدلپی دی، سن 2008-09 والا سکیم دے یا 10-2009 والا دے۔ او سہ پورپی مطلب دا دے دا سکیم نامکمل پاتپی دے، هغہ خلقو خپل کار کرے دے، پیسپی ئے ورئی دی۔ نوزہ تاسو پہ وساطت باندی حکومت ته دا درخواست کوم چی احکامات د جاری کری چی دا سکیمونہ زر تر زرہ د دی لہ خہ بندوبست و کھرے شی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: خوک بہ جواب ورکوی؟ میاں افتخار صاحب، پلیز۔

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): جناب سپیکر صاحب، مونبر لہ خو مخکنپی ہم دغہ رنگ یو کوئی سچن راغلے وو او کمیتی ته حوالہ شوے ہم دے۔ دا د دوئی چی کوم دے، دا سپیشل فنڈ دے جی او د سپیشل فنڈ مسئلہ تقریباً پہ ہر ٹھانپی کبپی وی ٹھکہ چی یو د اے ہی پی سکیم وی او بل د سپیشل فنڈ وی، نو چی خومرہ سپیشل فنڈ یو خل ریلیز

شی نو هغې ته بیا ریلیز کول غواپی او د ضرورت مطابق وي، دا زمونبر د نصیر صاحب هم دغه رنګ یو دغه شته د سے چې د دوئ هم هغلته خلور تیوب ویلې دی او پینځویشت پینځویشت لکهه په هغې لکیدلې دی۔ اوس د هغې د پاره ډیماند راغلے د سے او هغه ډیماند چې کله د سپیشل فندې په ذريعه باندي سی ایم صاحب منظور کړي نو نور سامان به هغې ته ځی، د هغې نه علاوه ځکه چې اسے ډی پی سکیم یو وي چې هغې ته ټولې پیسې مقرر وي او سپیشل فندې دا وي چې هغې ته یو خل مقرر شی، نو پکار خو دا ده چې خومره پیسې وي چې هغه رنګ سرے سکیم وکړي خو زمونبر خواهش دا وي چې دوه درې پرې وکړو نو هغه بیا مونبر ته په هغې وخت کښې پرابلم شی نو نور د دوئ ډیماند چې راغلے د سے او چې کله ریلیز کېږي نو هغه به د دوئ ډی سی او ته چې کوم د سے هغه پیسې ریلیز کېږي، بلکه ډی سی ته او هغوي به هغې باندي Further کار کوي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سید جنان صاحب، پلیز۔

مفتی سید جنان: دیکښې جی دا گزارش د سے چې دا خه غالباً په 2012-10-01 باندي دې ته، واپدې والا ته جی پیسې لاړې دی خولکه اوسمه پورې هغوي کارنه د سے کړے، اوسمه پورې هغه پیلک هیلتنه والا نه کولو، اوسمه واپدې والا سره دا پیسې پرتې دی، دوئ ورته پیسې لیږلې دی نو که واپدې والا ته دوئ اووائی چې زر تر زره، وخت ورته ورکړي، وخت مقرر کړي ورته چې بجلی شته د سے هر خه شته د سے چې ترانسفارمر د ورته یوسې، دا سکیم د مکمل کړي جي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: میار صاحب، پلیز۔

وزیر اطلاعات: دا جناب سپیکر صاحب! دا هم هغه رنګ Identical دغه د سے، د دوئ دا کوم سوال مخکښې کمیتې ته تلے د سے چې دا هم هغه رنګ لاړ شی ځکه چې دېکښې به هم هغه رنګ واپدې والا راغوبنتل غواپی او دا یو کیس نه د سے جي، دا زمونبر د صوبې تقریباً تقریباً د هر چا دا مسئله د چې پیسې هم وي، د ترانسفارمر د پاره واپدې ته ورکړي هم وي او د واپدې د لاسه خبره او برده شی او اخره کښې وائې

چې ستاسو پیسې کمې دی. اوس خو چې کوم د سے نو ترانسفارمر ګران شو نو دا یو پرابلم ضرور شته چې چرته پیسې نشته نو هغه سپیشل فنډ کښې به بیل فنډ ورکوی او چې فنډ شته د سے نو پکار ده چې د واپدې والا سره نیغه په نیغه خبره وشي، البتہ د اسمبلي د فلور نه دا خبره ضرور کوؤ، تاسو به ئى را او غواړي هم جي، هدايات به هم کوئ، د اسمبلي په فلور مونږ دا خبره کوؤ چې د واپدې چیف ته چې چرته چرته پیسې ورکړې شوې دی مهرباني د وکړي د دې نو ترس د واخلى او زر تر زره هغه سکيمونو ته خپلې ترانسفارمرې ورکړي او چې نه ورکوي او بیا مونږ تپوس کوؤ نو لب په سختئ به بیا تپوس کول غواړي، بیا د په هغې خفه کېږي نه جي.

مفتی سید حنان: جناب سپیکر صاحب، دې له د یو وخت مقرر کړئ شی چې تاسو خومه مقرر روئ خو چې یو وخت مقرر شی ورته۔

Mr. Deputy Speaker: Since this call attention notice is the same matter as here in the Question as already referred to the Committee concerned, so is it the desire of the House that the call attention notice No. 860, moved by the honourable Member, may be referred to the concerned Committee? Those who are in favour of it may say ‘Aye’ and those against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The ‘Ayes’ have it. The call attention notice is referred to the concerned Committee. The Chairman of the Committee is advised to please convene the meeting of the Committee in the next week.

(Applause)

قراردادیں

Mr. Deputy Speaker: Next Item No. 9, ‘Resolutions’.

جناب محمد جاوید عباسی: جناب سپیکر سر، یہ اس بارے میں ۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ایک منٹ صبر کریں۔

Dr. Iqbal Din, the honourable MPA, to please move his resolution No. 820 in the House. Iqbal Din Fana Sahib, please.

ڈاکٹر اقبال دین: مہربانی سپیکر صاحب۔ بسم اللہ الرحمن الرحيم۔ ہر گاہ کہ ہم گیس کو صرف Domestic purpose کیلئے اور سی این جی پیپس کیلئے استعمال کر رہے ہیں جبکہ ملک کے دیگر صوبوں میں اس کو فرٹیلائیزر اور پاور سیکٹر میں بھی استعمال کیا جا رہا ہے، لہذا یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ حکومت کوہاٹ ڈویژن میں ایک فرٹیلائیزر فیکٹری قائم کرنے کیلئے اقدامات کرے کیونکہ یہاں گیس کے علاوہ مذکورہ فیکٹری کیلئے خام مال بھی دستیاب ہے۔ اس سے نہ صرف ہماری اپنی ضروریات پوری ہوں گی بلکہ ہم ملک کے دوسرا حصوں کے علاوہ باہر ممالک کو بھی سپلائی کر سکیں گے۔

محترم سپیکر صاحب، فرتیلائیزر فیکٹری د پارہ گیس، بجلی، جپسمند ا دری خیزونہ پکاریوی او دا دربوارہ زمونبر د صوبی خپل پیداوار دے۔ ورومبے چې زمونبر په علاقہ کښې کوم گیس دریافت شو نو دا گیس ورومبے داؤد خیل فرتیلائیزر کمپنی د پارہ پنجاب ته لاړلو او هغلته او س هم فرتیلائیزر فیکٹری په هغې، باندې چلیبری لکیا ده۔ که د لته زمونبر په علاقہ کښې زمونبر په کوهات ڈویژن کښې، په کوهات کښې، په کرک کښې، په هنگو کښې فرتیلائیزر فیکٹری جوړه شی، گیس هم د لته موجود دے، بجلی هم زمونبر د صوبی خپلہ ده، جپسمند هم د لته ډیر زیات دے، نو د لته به خلقو ته روز گار هم ملاو شی او زمونبر صوبی او زمونبر ملکاو د علاقې د خلقو په مفادو کښې ده۔

جناب ڈپٹی سپیکر: رحیم دادخان، پلیز۔

سینیئر وزیر (منصوبہ بندی، ترقی و توافقی): مہربانی سپیکر صاحب۔ ڈاکٹر صاحب اہم خبرہ و کړه۔ فرتیلائیزر یو بنیادی ضرورت دے او خاکسر زمونبر صوبې ته ډیر ضروری دے، په دې کہ ملک کښې انڈسٹری ده د فرتیلائیزر او کہ د بھرنہ رائی نو مونبر ته په ډیر ګران قیمت باندې د لته کښې ملاویږی، دې فاصلې په وجہ، دا د هغې هغه کرائې او دا خیزونو، خنکه چې دوئ دا خبره وکړه نو دا صوبائی حکومت په نوټس کښې ده او کابینې Already د انڈسٹریز ډیپارتمنٹ او پاور / انرجی ته دا هدایات کړی وو چې یره تاسو په دې باندې ایکشن واخلي۔ جناب سپیکر، دې دوہ ډیپارتمنٹس خپل خه تیار سے وکړو او PDWP ته دا ریفر شو او هغه خائی کښې خه

Incomplete Reservations یا خه خیزونه داسپی وو چې د هغوي پرې په هغې باندې کارروان دے او دا دوه ډیپارتمنټس ان شاءالله تعالیٰ دا ډیر زر به وارندې شي او PDWP ته به مونږه منظور کړو، نو هغه به بیا دا Consultancy te حواله شی چې طریقې سره په دې کاروشی۔ نو خه که دوئي ئے موؤ کوي هم زه دغه کومه او که نه وي نو Already په دې کارروان دے، نوزما خیال دے قرارداد موؤ کولو ضرورت نشته، زه په فلور باندې دا خبره کوم۔

جناب ڈپیٹ سپیکر: ډاکټر اقبال دین! واپس اخلى که نه موؤ کوي؟

ڈاکټر اقبال دین: چې Already په دغې باندې دغه کوي نو چې قرارداد موؤ شی او ژو چې فیڈرل گورنمنټ ته لاړ شی نو دوئي ته به نوره هم اسانی پیدا شی۔

Mr. Deputy Speaker: The motion before the House is that the resolution, moved by the honorable Member, may be passed? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The resolution is passed unanimously.

(Applause)

Mr. Deputy Speaker: Ms. Zarqa Bibi, the honorable MPA, to please move her resolution No. 830 in the House. Ms. Zarqa Bibi, please.

محترمہ زرقا: شکریہ جناب سپیکر۔ بسم اللہ الرحمن الرحيم۔ یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ لاوارث بوڑھوں کیلئے اولڈ ہاؤس کی طرز پر شیلر ہوم بنائے جائیں تاکہ وہاں پر نہ صرف ان کی دیکھ بھال ہو بلکہ رہائش کے ساتھ گزارہ الائنس کی سولت بھی میسر کی جائے تاکہ وہ در بدر کی ٹھوکریں کھانے سے محفوظ ہو سکیں کیونکہ انہی کی دعاویں اور برکتوں سے برکتیں اور رحمتیں نازل ہوتی ہیں۔

جناب سپیکر، چونکہ دا ریزو لیوشن ما ډیر مخکنې Submit کړے وو خو پرائیویٹ ممبر ډے به نه کیده نو د هغې په وجہ دا Lapse کیدو او اوس په فلور باندې را غلو خو چلو دیر آید درست آید خو زما غتہ د خوشحالی خبره دا د چې ماته ستاره بی بی او وئیل په دې باندې کار شوئے دے او شیلپر ہوم جو پر شوئے دے۔ په

هغې باندې زه د دوئ شکريه ادا کوم بلکه د خپل ټولو مشرانو شکريه ادا کوم چې دا کارئے وکړواو بیا زه دا په فلور باندې پیش کوم چې Unanimously پاس ئے کړی نو خه یوروايت به قائم شي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: آزېبل منستر پلیز، ستاره ایازبې بې۔

محترمہ ستارہ ایاز (وزیر سماجی بپود): جناب سپیکر صاحب، خنگه چې زرقابی بې اووئیل، دا مخکبې جوړ شوئے دے، دا شیلېر ھوم او بنه کامیابی سره چلېږي، اوس به د صوبې نورو د سیرکتو کښې هم ان شاء اللہ داسي شیلېر ھومز مونږ جوړو۔

Mr. Deputy Speaker: The motion before the House is that resolution, moved by the honorable Member, may be passed? Those who are in favour of it may say ‘Aye’ and those against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The ‘Ayes’ have it. The resolution is passed unanimously. Syed Jafar Shah, the honorable MPA, to please move his resolution No. 812 in the House. Not present, lapsed. Ms. Faiza Bibi Resheed, the honorable MPA, to please move her resolution No. 804 in the House. Not present, lapsed. Ms. Mehar Sultana, Ms. Tabassum Shams, Ms. Zubaida Ihsan, Ms. Shazia Tehmash, Ms. Yasmin Pir Muhammad Khan, Ms. Yasmeen Nazli Jaseem, Ms. Dr. Faiza Bibi Resheed, Ms. Yasmeen Zia, Ms. Musrat Shafi Advocate, Ms. Nagris Samin, Ms. Zarqa Bibi, Ms. Noor Sahar, Ms. Sajida Tabassum, Ms. Sanjida Yousaf, Ms. Shaheen Nisar, Ms. Munawar Sutlana, Miss. Shagufta Malik, Ms. Uzma Khan, to please move their joint resolution No. 826 in the House, one by one. Ms. Mehar Sultana, please.

(Interruption)

جناب سپیکر: One of you, please، جو بھی آپ۔۔۔۔۔

محترمہ مر سلطانہ: جناب سپیکر! یہ مانیک، تھینک یو جی۔ تھینک یو جناب سپیکر۔ چونکہ جنسی تولیدی صحت اور زچہ و پچہ کی صحت میں بلوغت بست اہمیت رکھتی ہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مز مر سلطانہ پلیز۔

محترمہ مر سلطانہ: چونکہ جنسی اور تولیدی صحت اور زچہ و پچہ کی صحت میں بلوغت بہت اہمیت رکھتی ہے، لہذا یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ تمام پیرا میڈیکل ورکرز (CMWs, FWWs, LHWs, LHVs) کی ٹریننگ و نصاب میں بلوغت (Adolescent) اور کمسن ماؤں (Young Mothers) سے متعلق معلومات شامل کریں تاکہ ان ورکرز کو مکمل آگاہی ہو اور حکومت اس سلسلے میں مؤثر اقدامات کرے۔

جناب سپیکر! یہ ہمارے معاشرے میں دس سال سے لیکر چوبیس سال کی عمر تک جو نوجوان کی Growth ہوتی ہے کی وجہ سے، Physical changes کی وجہ سے ان کو کی وجہ سے بہت سے Psyche کے مسائل بھی ہوتے ہیں اور اسکی وجہ سے ان پر ایسے اثرات ہوتے ہیں جو کہ معاشرے کیلئے برے ثابت ہو سکتے ہیں۔ اس لئے میری گزارش ہے کہ ان پیرا میڈیکل شاف کی جو ٹریننگ ہوتی ہے، اس میں اس چیز کی معلومات کو شامل کیا جائے تاکہ وہ گھر گھر جا کے خواتین سے ان تمام امور پر بھی بات کر سکیں جو کہ مسائل، نوجوانوں کو ہوتے ہیں اور اسکی وجہ سے وہ کسی سے ڈسکس نہیں کر پاتے اور اس سے Psychic مسئلہ ان سے بنتا جاتا ہے۔ میری حکومت سے گزارش ہے کہ اس میں کوئی ایسی غلط بات نہیں ہے کہ جسمکو اسکی وجہ سے Oppose کیا جائے، ایک تو بہتری کی بات ہے، میری گزارش ہے آپ سب سے کہ اسکو Accept کریں۔ تھیں کیا یو جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: آزر بیل منسٹر لاء۔

وزیر قانون: صحیح د جی سپورت کوؤ ئے۔

Mr. Deputy Speaker: The motion before the House is that the joint resolution, moved by the honorable Members, may be passed? Those who are in favour of it may say ‘Aye’ and those against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The ‘Ayes’ have it. The resolution is passed unanimously. Mr. Abdul Sattar Khan, the honourable MPA, to please move his resolution No. 808 in the House. Mr. Abdul Sattar Khan, please.

جناب عبدالستار خان: شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ اعوذ باللہ ممن الشیطان المرجیم۔ بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ چونکہ ضلع کوہستان کے لوگ اسلام پسند ہیں اور اسلامی بینک کاری کو پسند کرتے ہیں، لہذا حکومت داسو کے مقام پر بینک آف خیر کی برائی کی منظوری کیلئے تمام ضروری اقدامات کرے۔ جناب سپیکر، اس پر میں مختصر سی بات کرتا ہوں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: بس ٹھیک ہے وہ جواب دے گا، بس آپ کی بات صحیح آگئی۔ جناب بیر سٹر ارشد عبداللہ صاحب پلیز۔

وزیر قانون: ایسا ہے جی کہ یہ Proposal ان کی توان پر علاقے کے حساب سے اچھی ہے لیکن اس میں پر اسلم یہ ہے کہ ایک تو سٹیٹ بینک جو ہے، اسکی کچھ Requirements ہیں نئی برائی کھولنے کی، اس کیلئے ضروری ہیں۔ چونکہ یہ کمرشل بینک ہے تو اس کیلئے ضروری ہے، اسکی Profitability ہونی چاہیے۔ اس کے اوپر Initially سروے کیا گیا ہے اسکے علاقے میں اور وہاں پر اس وقت بزنس کا معیار ایسا نہیں ہے کہ اگر وہاں پر برائی کھولی جائے تو Profitable نہیں ہوگی، لہذا یہ ہے کہ اس وقت اسکو نہیں سپورٹ کر سکتے، جب Business activities وہاں پر چلیں گی تو ان شاء اللہ پر ضرور کھولیں گے وہاں پر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب عبدالستار خان۔

جناب عبدالستار خان: مر بانی جناب سپیکر صاحب۔ جناب وزیر قانون صاحب! اس طرح بات نہیں، یہ چونکہ میں نے 2009 میں سی ایم صاحب سے گزارش کی تھی، لوگوں کے مطالبے پر، تمام ضلع کوہستان میں ہمارے ہیدکوارٹر میں ایک ہی بینک ہے، نیشنل بینک کی شاخ جس کی وجہ سے تمام کنٹریکٹرز کو، عوام کو اور ہمارے جو بازار کے لوگ ہیں، ملازمین کو بڑی تکلیف تھی۔ میں نے سی ایم صاحب سے گزارش کی تو اس نے ڈائریکٹیو ز بھی ایشوز کرائے تھے، 2012 کے شیڈول میں سٹیٹ بینک نے شامل بھی کیا ہے، یہ آپ کے علم میں لانا چاہتا ہوں، لہذا کوئی ایسی بات نہیں ہے، اسکو کرنا ہے، کرنا لازمی ہے، انہوں نے سروے کیا ہے، اسکو Kindly کھول دیا جائے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ارشد عبداللہ صاحب۔

وزیر قانون: دوبارہ سروے کرالیں گے، فی الحال اس کو اس وقت آپ موسوٰ نہ کریں، دوبارہ سروے کروالیں گے، پھر ان شاء اللہ اس کو Next ظاہم وہ کر لیں گے۔

جناب عبدالستار خان: جناب سپیکر، یہ بڑی ابہام والی بات ہے، یہ ہو گیا ہے، باقاعدہ طور پر سی ایم کے ڈائریکٹیو زبھی ہو گئے ہیں، شیڈول میں شامل بھی ہوا ہے، سروے بھی ہوا ہے سر، اس میں کوئی ایسی بات نہیں۔ معلومات نہیں ہیں وزیر قانون صاحب کے پاس۔

جناب ڈپٹی سپیکر: کیا کر لیں اس پر؟

جناب عبدالستار خان: اسکو Adopt کر لیں سر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: Drop کرتے ہیں۔

جناب عبدالستار خان: Adopt کر لیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: Adopt، ہاؤس سے پوچھنا ہے۔

جناب عبدالستار خان: ہاں ہاؤس سے پوچھیں۔

وزیر قانون: اس سٹیج کے اوپر اسکو ہم سپورٹ، گورنمنٹ سپورٹ نہیں کر سکتی جی، تو میں یہ ریکویسٹ کرتا ہوں کہ اس وقت واپس لے لیں، ہم دوبارہ سروے کر لیں گے Otherwise یہ آپکی قرارداد فیل ہو جائے گی تو بہتری ہے کہ آپ واپس لے لیں، ریکویسٹ ہے آپ سے۔

جناب عبدالستار خان: ہائے ہائے۔ خیر ہے میں اچھا وہ کروں گا لیکن یہ تو ہو گیا ہے۔

Mr. Deputy Speaker: Thank you very much. Malik Badshah Salih, the honorable MPA, to please move his resolution No. 846 in the House. Malik Bacha Salih, please.

جناب ماد شاہ صالح: تھیں تھیں یو، مسٹر سپیکر۔ بسم اللہ الرحمن الرحيم۔ چونکہ چکدرہ تایمیر گرہ اور اخغرام تادیر سٹرک جو کہ نیشنل ہائی وے اخخارٹی کے دائرہ کار میں ہے کھنڈرات میں تبدیل ہو چکی ہے جس سے لوگوں کو آمد و رفت میں کافی مشکلات درپیش ہونے کے ساتھ انکا وقت اور پیسے بھی ضائع ہو رہے ہیں، لہذا یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ چکدرہ تایمیر گرہ اور

اُخگرام تادیر سڑک کی تعمیر و مرمت فوری طور پر شروع کرے تاکہ لوگوں کو آمد و رفت میں آسانی ہو اور وقت کے ساتھ پیسے کے ضمایع سے بھی بچا جاسکے۔

جناب سپیکر صاحب، زموبِر کوم دا روڈ چی دے په دی باندی با جو ر ایجنسی ده، چترال دے، دیر دے، اپر دیر، لوئر دیر، چکدرہ او تیمر گرہ په مینچ کببی بیا د اُخگرام او دیر په مینچ کببی انتہائی کھنڈراتو کببی تبدیل شوئے دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شوہ جی۔

جناب بادشاہ صاحب: نو کہ دا روڈ مو متفقه طور زموبِر دا اسمبلی یو دغہ و کری۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ارشد عبداللہ صاحب، پلیز۔

وزیر قانون: انکی اطلاع کیلئے عرض ہے، یہ Already وفاتی حکومت نے انہی بھائیوں کیلئے جو ہے، یہ تقریباً ایک ارب 85 کروڑ روپے کی سکیم منظور کی ہے، ECNEC کی منظوری ہونے جاری ہے اور ہم سپورٹ کرتے ہیں اس قرارداد کو۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سپورٹ کرتے ہیں؟

وزیر قانون: بالکل جی، بالکل۔

Mr. Deputy Speaker: The motion before the House is that the resolution, moved by the honorable Member, may be passed? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The resolution is passed unanimously. Mr. Arshad Abdullah, the honorable Minister for Law. Syed Zahir Ali Shah, the honorable Minister for Health, Mufti Kifayatullah, honorable MPA and Ms. Noor Sahar MPA, to please move their joint resolution No. 847 in the House, one by one. The honorable Minister for Law please. (Interruption) Mufti Kifayatullah Sahib, please.

مفتي کفایت اللہ: شکریہ جناب سپیکر۔ چونکہ قائد اعظم نے ملکہ برطانیہ کی غلامی سے مسلمانوں کو مکمل طور پر آزادی دلانے کے بعد ایک الگ ملک پاکستان کا قیام عمل میں لایا اور اسی بناء پر انہوں نے لارڈ ماونٹ بیٹن کو

پاکستان کا گورنر جنرل بنانا بھی گوار انہیں کیا جبکہ ہندوستان نے لارڈ ماؤنٹ بیٹن کو اپنا گورنر جنرل بنایا۔ ہم اپنے قائد کی قائدانہ صلاحیتوں کو سلام پیش کرتے ہیں جنہوں نے الگ ملک بنایا اور عظیم جدوجہد کی، لہذا یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ آج کچھ عناصر قائد اعظم کے خلاف غیر پارلیمانی زبان استعمال کرنا اور انکی قومیت و شخصیت کو تنازعہ بنانے کی کوشش کرتے ہیں، ہم ان کی پرزور مذمت کرتے ہیں۔ پہ دیکھنی جی توں شامل دی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شوہ جی۔

وزیر اطلاعات: هغہ جی ازالہ ہم کرپی ده، بس ئے کھئی جی، زرہ خبرہ ده جی، دا خو هغہ بس اوس ہر خہ تھیک کری ہم دی، خبرہ ئے ہم تھیک کرہ، دا خہ کوئی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ٹھیک ہے؟

(شور)

مفتشیت اللہ: دا د پاس شی لکھ یو ڈیر بنہ میسیج بہ لا ر شی چی بیا د آئندہ د پارہ بہ خلق دا کارونہ نہ کوئی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: میاں افتخار صاحب۔

وزیر اطلاعات: زہ جناب سپیکر صاحب۔۔۔۔۔

مفتشیت اللہ: میاں صاحب منی، بنہ سرے دے ماشاء اللہ۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر صاحب، زہ مفتشی صاحب نہ بخوبنہ غواړم یو خواست کوم۔ داسپی ده چې لبر ڈیر د دی سیاسیانو دا فضا لبرہ بنہ شوی ده او رانزدی شوی دی نو دا خہ لبر ڈیر کمے بیشے، غلطی کیری، زہ وايم په دی شکل کبنتی هر سری زرہ تشن کرسے دے او چې چا خه وئیل غوبنټل نو هغہ ئے وئیلی دی نو زہ دوئی ته ریکویست کوم چې په داسپی وخت کبنتی دا خبرہ نه ده پکار چی بیا تازہ شی ٹکھے چې معافی ہم ئے د خبرې غوبنټی ده، هغہ پخپله ہم وئیلی دی، معذرت ئے ہم کرسے دے نو بنہ بہ دا وی چې بس مطلب دا دے دا۔۔۔۔۔

مفتی کفایت اللہ: دیکبندی د چا نوم نشته جی، دیکبندی د چا نوم نشته، دوئ د نه خفہ کیبری، دوئ نوپی نوپی د هفوی یو جنازی ته تلی دی، خیر د سے خیر د سے دوئ د نه خفہ کیبری، مونبر نوم نه د سے لیکلے دغی د پارہ چجی هغه Unanimously pass جی بل Wordings وو د دوئ بل وو، بیا دی باندی تیار شو۔ جی ہاں، اگر یہ پاس ہو گئی نا، اچھا مجھ جائے گا، کسی کاتام تو نہیں ہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نور سحر بی آپ، نور سحر بی بی۔

محترمہ نور سحر: سپیکر صاحب، چونکہ دا قرارداد ما موئ کھے وو او دا Sign هم ما د لااء منستیر صاحب نه او د جاوید عباسی نه، د دوئ نه ما پخپله اخستے وو خودا په هغه وخت کبندی ما ته ضرورت بنکاریدو، اوس د دی ضرورت پاتنی نه د سے نو دا زہ Withdraw کوم۔ (مداخلت) دا د دوئ نه وو دا زما وو سر، د دوئ بل قرارداد د سے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: میاں صاحب پلیز۔

وزیر اطلاعات: دا سبی د جی۔

(شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: میاں صاحب۔

(شور)

وزیر اطلاعات: اوں کہ مونبرہ ئے ملکرتیا نہ کوؤ نوبدہ خبرہ دد۔

(شور)

جناب محمد حاوید عباسی: ہاؤس یہ چاہتی ہے۔

(شور / قطع کلامیاں)

Mr. Deputy Speaker: The motion before the House is that the joint resolution, moved by the honourable Ministers / Members may be passed? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The ‘Ayes’ have it. The resolution is passed unanimously. Now Ms. Noor Sahar, the honourable MPA, to please move her resolution No. 808 in the House. Ms. Noor Sahar, please.

محترمہ نور سحر: یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ بینظیر کراسر سنٹر کو ختم نہ کیا جائے بلکہ خواتین کے مفاد کے پیش نظر اس کی مزید توسعہ کر کے سلائی کڑھائی اور کمپیوٹروں غیرہ کے ہنر سکھائے جائیں تاکہ فارغ اوقات میں خواتین اس سے استفادہ کر سکیں۔

سپیکر صاحب، دا 2005 کبنپی دا کرائیز سنترپی کھولاً و شوپی و پی په ایت آباد، کوہات، پشاور او سوات کبنپی، خلور ضلعو کبنپی کھولاً و شوپی وو۔ چونکہ سوات کبنپی حالات دیر زیات خراب وو نو ہلتہ دیر بنہ و چلیدو او د 2005 نہ واخہ او سہ پورپی په دیکبندی کیسونہ رجسٹرڈ شوی دی او Five thousand casual hundred thousand خلقو ته ریلیف ملاؤ شوے دے او او سہ پینڈنگ پکبندی کیسونہ دی۔ او س دوئ ہلتہ ختموی، پہ پشاور کبنپی ئے ختم کرے دے، پہ سوات کبنپی ئے ختم کرے دے او پہ ایت آباد کبنپی ئے ختم کرے دے او پہ کوہات کبنپی بحال دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شود جی۔

محترمہ نور سحر: نو سپیکر صاحب، ما لہ یو منت، نوزہ وایم چې پہ سوات کبنپی چې کوم حالات پاتپی شوی دی هغې کبنپی چې کومبی بخشې هغې کبنپی Suffer شوی دی نو د هغوی د پارہ دا دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: آزریبل منستر پلیز۔

محترمہ ستارہ ایاز (وزیر سماجی بہود): سپیکر صاحب، دا کورت کبنپی کیس دے او دی باندی Stay اخستپی شوپی ده خو زہ صرف دا وئیل غواړم چې کورت کبنپی وی نو بیا خو مونږه قرارداد نه شو پاس کولے او لې د دوئ کلیئرنس د پارہ به دا او وایم چې دلتہ کبنپی، کہ کوہات کبنپی کھولاً و شوے دے پہ دی باندی پورہ سروے شوپی ده، چې چرتہ چرتہ ضرورت محسوس کیدو هغلته کبنپی مونږ دا پریښودی دی او چرتہ نه وو

وزیر قانون: دا اسی ده جی، ایسا ہے جی چونکہ فناں منسٹر صاحب ہیں نہیں تو اگر اس کو پینڈنگ رکھ دیا جائے اور پھر انکی موجودگی میں اس پر وہ ہو جائے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: اچھا بھٹی صاحب، ٹھیک ہے اس کو پینڈنگ رکھتے ہیں کیونکہ منسٹر صاحب نہیں ہیں۔

Mr. Asif Bhatti: I think, if it is going to kept pending, make sure that result will come positive and fruitful after that I will say ‘yes’.

Mr. Deputy Speaker: Thank you. It is kept pending. Mian Iftikhar Hussain, Mr. Rahim Dad Khan, Mufti Kiffayatullah, Haji Qalandar Lodhi Sahib, Mr. Javed Abbasi, to please move their joint resolution in the House, one by one.

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): چی کوم ملکگری بیا وئیل غواپری نو او به وائی گنپی نو مطلب دا دے ---

مفکی کفایت اللہ: جناب سپیکر!

وزیر اطلاعات: مفتی صاحب، لبر صبر راتھ کوہ کنه۔ د دی جی بالکل زہ د مفتی صاحب ڈیر مشکور یم ہیخ خبرہ نہ دہ، یو خوب جی دا خبرہ دہ چی دا اکثر مونبود شہیدانو یہ حوالہ خبرہ کوؤ، د ایم کیو ایم چی کوم دے نو پرون یو ملکگرے منظرا مام سره د نورو ملکگرو شہید شوے دے او دہشگرد دا منلی د چی مونبود شہید کپرسے دے، مونبود هغی مذمت ہم کوؤ، ورسہ چی کوم دے دا فرار داد پیش کوم چی:

یہ صوبائی اسلامی مرکزی حکومت سے پر زور سفارش کرتی ہے کہ بشیر احمد بلور شہید کی بہادری، شجاعت، دہشتگردی کے خلاف نمایاں کردار اور لازوال قربانیوں کی بدولت ان کو ”نشان پاکستان‘ کے اعزاز سے نوازا جائے۔

دا جی یو د قلندر لودھی صاحب دستخط دے پری، یو د جاوید عباسی صاحب دستخط دے پری، یو د رحیم داد صاحب دستخط دے پری او بل د مفتی کفایت اللہ صاحب دستخط دے پری۔

Mr. Deputy Speaker: The motion before the House is that a joint resolution, moved by the honourable Ministers / Members, may be

passed? Those who are in favour of it may say ‘Aye’ and those against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The ‘Ayes’ have it. The resolution is passed unanimously.

(Applause)

Mr. Deputy Speaker: Mr. Saqibullah Khan Chamkani, to please move your resolution please.

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: دیره مهربانی جناب سپیکر صاحب، که ستاسو اجازت وی نو زه به یو منت په دې باندې دغه کوم سر، دا زما ریزو لیوشن خو دیر وړو کے د سے، جناب سپیکر صاحب! دا زما سر ریزو لیوشن دیر وړو کے د سے، یو Sentence د سے جي او د مره لوئے شے هم نه غواړی، خالی د نوم چینج غواړی خو سر دیکښې زما یو مننه ده، زما یو خیال د سے چې دیر زر به لس پینځلس کالو کښې زموږ دا دنیا چې ده، دا به د او بول په جنګ کښې وی، د او بول جنګ کښې به جي زموږ جهکړې هم وی خپل پیوسی ملکونو سره، هغوي سره د او بول مسئلي به وی، د هغې د پاره ضروري ده سر چې مونږه خپل Right establish کړو د او س نه او د هر یو شی Right چې Establish شی نو تاسو سر خپله قانون دان یئ، مونږه نه زیات پرې پوهیږئ چې ضروري ده چې دا خبرې به راخی او خامخا به راخی۔ نن زموږ انډیا سره خبرې روانې دی، په کابل ریور باندې افغانستان کښې د یمونه جوروی، انډیا چې جوروی هغه جهکړې روانې دی نو مونږ دا غواړو چې زموږ چې کوم Origin د سے هغه Establish شی سر۔ کابل ریور چې خه ته وائی جي دا جي د چترال نه بهیږی او د چترال نه بیا لړه حصه افغانستان ته لار شی او د هغې نه پس ټول راخی، دا زموږ او بول دی او په افغانستان کښې لړې غونډې علاقې باندې دی، داسې وخت به راخی، خدائے د وکړۍ چې رانه شی خوزه دا گورم چې دیر زر به داسې وخت راخی چې او بول باندې به دیرې لوئې جهکړې وی او مونږ د پاره به دا ضروري شی چې د او بول د چترال دا ریور مونږ د کابل نه Straight په دغه باندې لاندې

مونږه دغه کړو او هغه بند کړو، نو سر زما ریزولیوشن ده، اميد ده چې زمونږ
اسمبلی به ئے Unanimously pass کړي.

This Assembly recommends to the Provincial Government that
the name of ‘River Kabul’ may be changed to the ‘River Chitral’.
Thank you, Sir.

جناب ڈپٹی سپیکر: میاں افخار حسین صاحب۔

وزیر اطلاعات: زه د ثاقب ورور د جذباتو احترام کوم، مستقبل کښې چې هر رنګه
جهګړې، هغه په نومونو جنګ نه وي، کوم خائې کښې چې او به بهیږي هم د هغه خائې
وي، دا یو تاریخي نوم ده او د دې شا ته یو ډیره لویه هسته‌ري ده، لهذا د دومره
مودې نه رارواں ده نو چې کوم خائې کښې او به وي د هغه خائې مطلب دا سې نه
ده چې او به د چترال نه رائحي نوم ئے کابل شو نو گنې دا بدل شو، بدليږي په دې
باندې نه، دا خو چې د چا په کوم کوم، نن هم چې رائحي او د ستلچ هم هغه د
هندوستان نه مخکښې هغه نومونه وو او هغه نومونه دی او چرته چې هغوي او به
ایساروی ایساروی او چې چرته نه ایساروی نه ایساروی، دا دا سې نه شی کیده
چې گنې مونږ تاریخي نوم چې کوم ده بدل کړو. لهذا زه هغوي ته خواست کوم چې
که دا واپس واخلي نوبنه به وي څکه چې تاریخي نوم خپل بیک ګراؤنډ وي او دا سې
به بیا هر یو نوم رائحي او مونږ نه د خدائے په فضل خپلې او به خوک اخستې نه شی۔

(تالیاف)

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر ثاقب اللہ خان، پلیز۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنۍ: سر، دا سې ده جي چې مشران دی که د دوئ دا خیال وي، زه
به ئے بالکل Withdraw کرم جي، زه خپل اوس هم دا سوچ کوم جي چې کله جي د
ملګرتیا خبره وي د هغې ملګرتیا به د همیشه نه کوؤ، زمونږ Historical دغه ده خو
هسي جي تاسو که د دې کابل ریور بیک ګراؤنډ هم وکورئ کنه جي، دې ته به
مخکښې چا کابل ریور نه وئيل جي، دا ډیر نزدې خبره ده، قومونو کښې تاریخ چې
ده، هغه دوه درې سوھ خلور سوھ کاله نه وي جي، د هغې نه زیات وي جي خو بیا هم

میان صاحب کہ دا وائی چې موږ Withdraw کرو جي، Withdraw به کرو، بل خه چارہ ئے نشته د سے جي۔

Mr. Deputy Speaker: Thank you very much. Item No. 18. Sorry item No. 10. Any honourable Member may start general discussion on the 'Report of the Observance and Implementation of the Principle of Policies, 2011'. Honourable Members, please.

جناب، دې پالیسی باندې خوک خبره نه کوي، په دې باندې خوک خبره نه کوي پالیسی باندې؟-----

(شور / قطع کلامیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: آپ کے جذبات کا ہم احترام کرتے ہیں ان شاء اللہ Next میں اس کو لے لیں گے،

Now the Sitting is adjourned till 03:00 p.m. of Monday Sitting afternoon, dated 21-01-2013. Thank you very much.

(سمبلی کا اجلاس بروز پیر مورخ 21 جنوری 2013ء بعد ازاں دوپہر تین بنجے تک کلئے متوجی ہو گیا)